

argus

no 4

december 1976

stichting kritisch faunabeheer

argus

blad van de
stichting kritisch faunabeheer

no4 december 1976

de stichting

De Stichting Kritisch Faunabeheer
is op 11 december 1975 opgericht

Het doel van de Stichting Kritisch Faunabeheer is het bevorderen van een wetenschappelijk en moreel verantwoord faunabeheer. Dit doel tracht de stichting te bereiken door onder meer:

- het toetsen van de faunabeheersmaatregelen aan de doelstelling.
- het verrichten en stimuleren van onderzoek.
- het bekendmaken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en het publiek.

Het bestuur van de stichting bestaat uit:

D.Brand, Utecht
P.Boer, Bergen
E.Boeve, Ankeveen
R.Boeve-Bant, Ankeveen
H.van Everdinck, Den Haag
H.Gallacher, Leiden
T.Heidweiller, Bennekom
J.Kattens, Schoorl
H.Niesen, Bergen
N.van Swelm, Rijswijk-ZH
D.Verkaar, Utrecht

secretariaat

Postbus 76, 's-Graveland.
Tel. 02945- 1319

Donaties aan de Stichting Kritisch Faunabeheer kunnen worden gestort op postgiro 3522188 t.n.v. penningmeester Stichting Kritisch Faunabeheer, Den Haag.

Natuurlijk is iedere bijdrage hoe klein ook welkom, maar alleen als U jaarlijks f 10/- of meer stort, krijgt U ons blad gratis toegesonden.

testamentaire beschikking

Indien U de stichting bij testamentaire beschikking wilt geven, bevelen wij U de volgende formule aan:

"Ik vermaak aan de Stichting Kritisch Faunabeheer, gevestigd te 's-Graveland, de somma van f... (vrij van alle rechten, ook het recht van successie)."

inhoud

Kievitensymposium	1
Bestuur in het vizier	2
Een verfoeilijk plezier	5
De Haakneuszeehond	9
Enquête rapen kievitseieren	13
Kerstmaaltijd	16
Statistisch overzicht	19
Jagen in Frankrijk	21
Waterwild tellen	23
Jacht in Natuurmonumenten	24
Merkwaardig natuurbesluit	31

het blad

Argus is gratis voor donateurs van minstens f10,- per jaar. Losse nummers f 2,50 excl. porto, te bestellen door storting op postgiro 3522188. Het blad verschijnt viermaal per jaar. Overname van artikelen of gedeelten hiervan is toegestaan, mits de bron uitdrukkelijk wordt vermeld.

de redactie

De redactie wordt gevormd door Midas Dekkers en Norman van Swelm.
Redactieadres: Herenstraat 21, Rijswijk -ZH-

Medewerkers

Heleen Landman
Mous van Olphen
Fred van Olphen
Rita Stockman
Anneke van Swelm

Tekeningen

Archief Stichting Kritisch Faunabeheer p.6 7 20 21
Evert Boeve (omslag)
Ineke Busser p.16 20
Norman van Swelm p. 4 13 15 19 27 31 34

Foto's

Archief Stichting Kritisch Faunabeheer p.14
Dick Brand p.11
Guus van Duin p.23
Jan Kattens p.2 3 5
Fred van Olphen p.9 10 12 26 32
Norman van Swelm p.5 25

Drukkerij

Jaap Kaal
Nieuwe Herengracht 61
Amsterdam

kievitensymposium

Op zaterdag 22 januari 1977 organiseert de Stichting Kritisch Faunabeheer een symposium over het onderwerp 'De kievit en het kievitseierrapen'. Het doel is, feiten en meningen rond het rapen van kievitseieren bijeen te brengen. Aan de orde zal onder meer komen welke politieke, wetenschappelijk-biologische, pedagogische en ethische argumenten in deze kwestie een rol spelen. De Staatssecretaris van CRM is uitgenodigd de wettelijke en politieke situatie rond de kievit te schetsen. Daarnaast zijn wetenschapsmensen uitgenodigd die ons kunnen informeren over het wel en wee van de kievit, de bedreigingen voor deze soort en over de gevolgen van het eierrapen.

Vervolgens zullen vertegenwoordigers uit de vogelbeschermingswereld hun mening over het eierrapen komen toelichten.

Tenslotte zal een buitenlandse gast zijn visie geven over het kievitseierrapen in Nederland in het kader van de Europese natuurbescherming.

In het ochtendgedeelte van deze dag krijgen de sprekers de gelegenheid het woord te voeren. In het middagedeelte zal een forumdiscussie plaats vinden onder leiding van een buiten de stichting aangetrokken forumvoorzitter. De bezoekers zullen in de gelegenheid gesteld worden van te voren schriftelijke vragen in te dienen, terwijl het ook mogelijk zal zijn vanuit de zaal aan de discussie deel te nemen.

Het symposium is voor onze donateurs maar ook voor andere geïnteresseerden gratis toegankelijk. Het symposium zal plaats vinden in de "Buitensociëteit", Coehooringel 1 te Zutphen (tel. 05750-12013) en is ong. 10 minuten lopen van het station.

Het programma is als volgt:

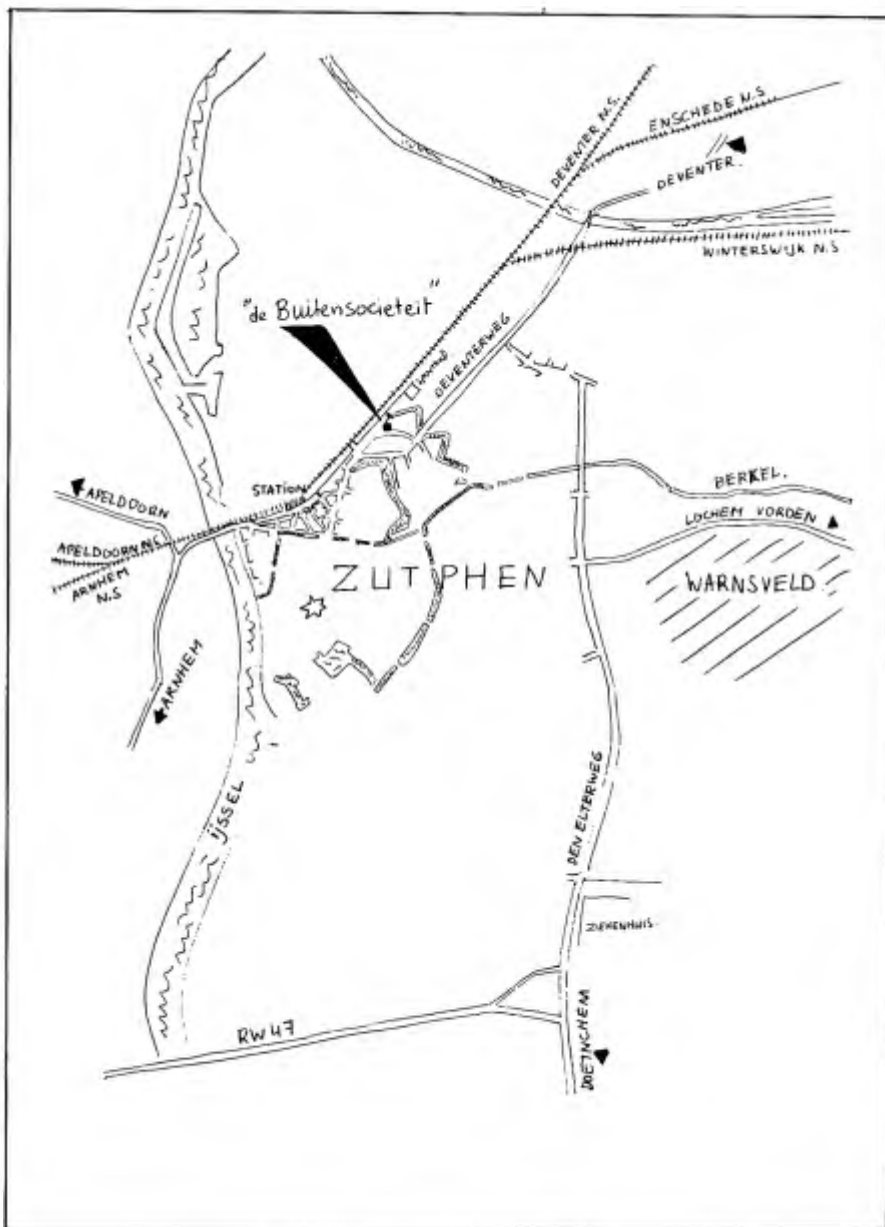
- 10.30 uur Ontvangst met koffie
- 11.00 uur Opening door de voorzitter
- 11.15 uur De sprekers voeren het woord
- 13.00 uur Einde ochtendgedeelte Lunch
- 14.00 uur Heropening symposium met aansluitend de forumdiscussie
- 16.00 uur sluiting

In de "Buitensociëteit" kan een lunchpakket à f5,50 verkregen worden (prijzen onder voorbehoud).

Om een indruk te krijgen van het aantal bezoekers en het aantal te bestellen lunchpakketten vragen wij de aanmeldingskaart, die U elders in Argus aantreft, in te vullen, te ondertekenen en vóór 10 januari 1977 te sturen aan Postbus 76, 's-Graveland.

Wij rekenen 22 januari op een zo groot mogelijke opkomst van onze donateurs. Introduce's zijn van harte welkom.'

Telefonische informatie kunt U krijgen bij het secretariaat: tel. 02945-1319.

N. B.

Op aanvraag (secretariaat) wordt U een reductiecoupon van de Nederlandse spoorwegen gestuurd. U krijgt dan 20% reductie op een dagretour. Gelieve voldoende postzegels in te sluiten.

Ik geef mij op voor het symposium:
"Kievitseieren rapen, ja of nee?"

naam: _____
straat: _____
plaats: _____

Ik kom met _____ personen

- x) Ik bestel een/geen lunchpakket à f5,50 p/p. (prijs onder voorbehoud)
voor _____ personen.

Handtekening: _____ datum _____

Vóór 10 januari 1977 opsturen aan: Stichting Kritisch Faunabeheer
Postbus 76, 's-Graveland.

- x) Doorhalen wat niet gewenst wordt.

KIEVITEN SYMPOSIUM

Kievitseieren rapen,
ja of nee.
Op 22 januari 1977.
Buitensociëteit,
Zutphen.
Aanvang 11.00 uur.
Kom ook!

SAMEN NAAR HET SYMPOSIUM

Onze donateurs wonen
soms vrij dicht op-
een. Er zijn bijv.
concentraties in
Zuid- en Noord-hol-
land. Het lijkt daar-
om de moeite waard om
bijv. vanuit Amsterdam,
Den Haag of andere
daarvoor in aanmerking
komende plaatsen bus-
sen te huren en geza-
menlijk naar het sym-
posium te gaan. Ook
is het mogelijk dat men
nog lege plaatsen in
zijn of haar auto heeft
en die graag gevuld
ziet. Heeft men lege
plaatsen of voelt men
voor de bus geef dit
dan zo spoedig moge-
lijk op bij ons secre-
tariaat, tel. 02945-1319.

IK WIL AKTIEF ZIJN VOOR DE STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER.
MIJN VOORKEUR HEB IK HIERONDER AANGEGEVEN.

HANDTEKENING:

heer/mevr./meij.

adres:

te

(s.v.p. met blokletters invullen)

PROPAGANDA

NIEUWSGARING

ONDERZOEK

LEZINGEN

VELDAKTIVITEITEN

FILM FOTO DIENST

DOCUMENTATIE

DONATIES 1977

Binnenkort krijgt U
een accept-girokaart
toegezonden. U wordt
tot dan verzocht met
betalen te wachten.
De minimum-donatie
waarbij U ons blad
Argus ontvangt blijft
f 10,- omdat wij
een zo groot mogelijk
publiek willen berei-
ken. Overigens zouden
wij het bijzonder op
prijs stellen indien
U, met het oog op de
stijgende kosten, die
onze onze nog steeds
toenemende aktivitei-
ten met zich meebre-
ngen, daar uit eigen be-
weging een schepje bo-
venop wilt doen.
Alvast bedankt.

bestuur in het vizier

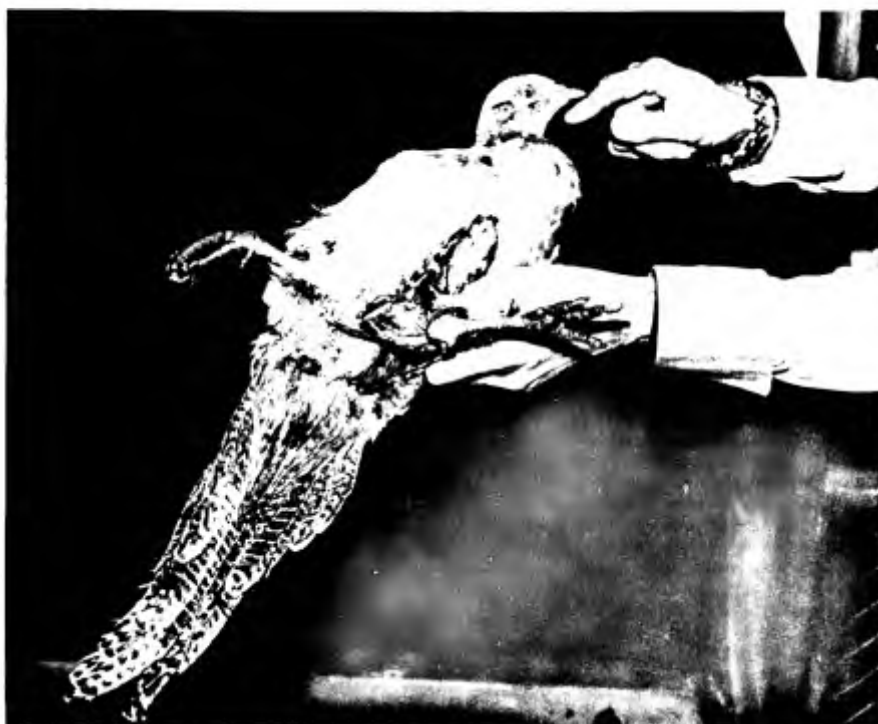
door hugh p. gallacher

wat wij gedaan hebben

De op handen zijnde wijziging van de jachtwet blijft onze aandacht houden. Nadat wij op 27 augustus aan de Kamercommissie ons commentaar op het wijzigingsvoorstel hadden aangeboden en nadat wij kort daarop tijdens een persconferentie in Nieuwspoort de pers op de hoogte hadden gesteld van onze visie op de jachtwet, is op 20 oktober een delegatie van de Stichting Kritisch Faunabeheer ontvangen door leden van de commissie. Met mevrouw R. de Booys (PvdA) en de heren Waalkens (VVD), Coppes (PPR) en bureaufunctionarissen van de PPR en D'66 resp. de heren Hoek en Jansen werd uitvoerig van gedachten gewisseld. De indruk die wij uit dit contact hebben overgehouden, is dat veel volksvertegenwoordigers wel wat al te gemakkelijk de traditionele jachtfilosofie ("noodzakelijk voor de wildstand") omarmen. Enkele goede uitzonderingen daargelaten, zijn maar weinig kamerleden op de hoogte van moderne inzichten op het gebied van het wetenschappelijk en moreel verantwoord faunabeheer. Ook bleek dat jagende kamerleden en partijfunctionarissen vaak voor deskundig op het gebied van jacht en natuurbeheer zijn versleten (D'66 en VVD) en daardoor een onevenredig grote invloed op de meningsvorming binnen hun kamerfractie hebben. Dit verklaart waarom partijen, waarvan men dat niet zou verwachten zo'n uitgesproken pro-jachtstandpunt hebben ingenomen tijdens de behandeling van het Ontwerp Wijziging Jachtwet.

Hopenlijk heeft ons mondeling en schriftelijk commentaar duidelijk kunnen maken, dat traditionele denkbeelden niet altijd de juiste zijn. De jachtwetwijziging moet overigens nog door de voltallige Kamer behandeld worden, zodat wij er t.z.t. nog op terug zullen komen. Wie belangstelling heeft voor de nota van de SKF over de jachtwet, kan deze bestellen bij de penningmeester.

In de strijd om de kleine rietgans is onlangs een zet gedaan door het Landbouwschap. Het Schap heeft in een doorzichtige poging om de kleine rietgans in

een kwaad daglicht te stellen, geklaagd over de "toenemende" ganzenschade, zonder ook maar een poging in het werk te stellen de omvang van deze schade te becijferen, zonder de veroorzakers van de schade te specificeren én zonder aan te tonen dat bejaging van de kleine rietgans nodig, nuttig en effectief is. De Stichting Kritisch Faunabeheer heeft in een schrijven aan de Minister van Landbouw erop aangedrongen, niet onder de indruk te raken van krokodillentranen en nimmer lichtvaardig over te gaan tot het heropenen van de jacht (zie ook Argus 3 p. 1 en pp. 11-2).

De gegevens van de begin dit jaar gehouden kieviten-enquête zijn door een statisticus bewerkt en het rapport hierover is voltooid. Het rapport is toegestuurd aan alle organisaties die aan het onderzoek hebben meegewerkt en is ter kennis gesteld aan staatssecretaris Meijer van CRM. Het is bovendien elders in dit nummer gepubliceerd.

Toen op 15 oktober de jacht op de houtsnip, haas en fazant geopend werd en op 1 november de jacht op de goudplevier, hebben wij in persberichten onze bezwaren hiertegen kenbaar gemaakt. De haas veroorzaakt hooguit op bepaalde plaatsen en op bepaalde tijdstippen enige

schade, terwijl allerminst aangetoond is dat er geen andere, minder bloedige methoden zijn om de schade tegen te gaan, en dat de jacht iets uithaalt. Houtsnippen en goudplevieren zijn volmaakt onschuldige dieren, die om geen andere reden bejaagd worden dan "omdat we het nu eenmaal altijd gedaan hebben en we het zo leuk vinden." Ethisch volslagen verwerpelijk dus om dieren zó tot lijdend voorwerp te maken. Hetzelfde bezwaar geldt de fazantenjacht: jaarlijks worden één miljoen (1.000.000) fazantenkuikens in commerciële kwekerijen opgefokt en in de herfst uitgezet. Dit jaar heeft de Stichting Kritisch Faunabeheer twee concrete gevallen aangegrepen: de fazantenslachten in de duinen bij Den Haag en bij Schoorl (waar daags na de opening van de jacht al verscheidene aangeschoten fazanten door kinderen bij het Vogelopvangcentrum te Bergen werden binnengebracht). Bij de betreffende autoriteiten is aangedrongen een eind te maken aan deze praktijken, terwijl bovendien vragen in de Kamer gesteld zijn. In talloze kranten, tijdschriften en radiobereichten is van onze protesten melding gemaakt. Wij noemen o.a. N.C.R.V. - Hier en Nu, K.R.O. - Echo, AVRO - 'Een middagje AVRO'

(twistgesprek tussen ons bestuurslid Harm Niesen en de jager de heer A.H.M. Jurgens - 'Amator de derde'), VARA - 'Dingen van de Dag', en 'In de rode Cirkel' en TROS - 'Kom er maar eens bij'; Trouw, Haagsche Courant, Het Parool, NRC-Handelsblad, Algemeen Dagblad, Volkskrant, Leeuwarder Courant, Alkmaarse Courant, Eindhovens Dagblad, Het Vrije Volk, De Nieuwe Linie, De Stem, Hervormd Nederland, Nederlands Dagblad.

Op uitnodiging van het dagelijks bestuur van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten hebben enkele bestuursleden van de Stichting Kritisch Faunabeheer mondeling hun visie gegeven op de nota Terreinbeheer. In deze nota wordt o.a. een nieuw beleid t.a.v. de jacht in natuurterreinen voorgesteld. Was de houding van Natuurmonumenten tot nu toe, dat jachtsport toegestaan is tenzij de natuur geschaad wordt, het nieuwe standpunt is: géén jacht in natuurgebieden, tenzij het noodzakelijk is. Dit nieuwe standpunt ligt zeer dicht bij wat de SKF zich voorstelt van een verantwoord faunabeheer. Oplettendheid is echter geboden, aangezien de jagers (die hun oude voorrechten in gevaar zien komen) zich niet voetstoots zullen overgeven. Meer hierover elders in deze Argus. Teleurstellend was wel te vernemen dat Natuurmonumenten doorgaat jachtcontracten te verlenen totdat het nieuwe standpunt definitief is, ondanks het feit dat het oude standpunt onjuist is. Dit vertraagt de invoering van een dringend gewenst, modern beleid onnodig. Wij hadden op z'n minst verwacht dat pas op de plaats gemaakt zou worden.

waar wij mee bezig zijn

Het kievitensymposium is nu definitief vastgesteld op zaterdag 22 januari in de Buitensociëteit te Zutphen. Aanvang 11.00 u. Alle donateurs en overige belangstellenden zijn van harte welkom. Over het programma en de lijst van sprekers vindt u elders in deze Argus informatie.

Op diverse plaatsen in ons land werden de afgelopen maanden en zullen ook de komende tijd lezingen en discussieavonden georganiseerd worden waaraan ook vertegenwoordigers van de Stichting Kritisch

Faunabeheer hun medewerking verle(e)n(d)en, Verenigingen en andere instellingen die een dergelijke avond organiseren en een spreker van de Stichting Kritisch Faunabeheer willen uitnodigen, kunnen zich in verbinding stellen met de coördinatrice van de propaganda-divisie, mevr. Tini Heidweiller, Lage Duin 12, Bennebroek, tel. 05202 - 8123.

Verscheidene donateurs hebben ons inmiddels laten weten dat ze nog wel wat méér voor de SKF wilden doen. De aanbiedingen varieerden van typewerk en administratief werk tot regionaal contact, propaganda en actie. Aangezien wij vermoeden dat er onder u nog wel meer zullen zijn die op de een of andere manier naar aard en vermogen hun tijd, energie

en fantasie willen inzetten voor ons werk, hebben wij in deze Argus een kaart ingesloten waarop u kunt aangeven wat u wilt doen. We zijn van plan begin 1977 enige bijeenkomsten te houden voor deze actieve donateurs teneinde elkaar een beetje beter te leren kennen. Eendracht maakt macht!

wat wij zullen gaan doen

Overeenkomstig het huishoudelijk reglement zal in de eerste drie maanden van het nieuwe jaar een openbare vergadering georganiseerd worden, waarop het bestuur een overzicht zal geven van de activiteiten van de Stichting Kritisch Faunabeheer. Tijdens dit eerste levensjaar van de Stichting Kritisch Faunabeheer is bijzonder veel losgemaakt in den lande, zowel onder voorstanders als ook onder tegenstanders van de jachtsport. Gesteund door een groeiend aantal donateurs zal de Stichting Kritisch Faunabeheer ook in 1977 vol vertrouwen en met open vizier het strijdperk betreden. Het bestuur wenst alle sympathisanten en donateurs van de Stichting Kritisch Faunabeheer een goed nieuw jaar.'

PROTEST TEGEN RAPEN VAN KIEVITSEIEREN

De Stichting Kritisch Faunabeheer, de Vereniging voor Vogelbescherming 's Gravenhage en Omstreken, de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, de Vogelwacht Delft en het Federatief Comité voor Vogelbescherming in Nederland hebben staatssecretaris Meijer van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk de volgende brief gezonden:

Excellentie,
Onder verwijzing naar de inhoud en de conclusies van het rapport "De Betekenis van eierzaken en nazorg voor de bescherming van weidevogels" (1975) door Drs. A.J. Beintema én de enquête over het rapen van kievitseieren gehouden door de Stichting Kritisch Faunabeheer, verzoeken ondergetekenden u met klem:

- de raaptijd van kievitseieren voor Friesland in 1977 evenals in 1975 gelijk te stellen aan die in de rest van Nederland.
- met ingang van 1977 een algemeen verbod in te stellen wat betreft het "melken" (dat is het laten liggen van één ei in het nest of verwisselen van dit ei met een kunst ei om zodoende de later gelegde eieren ook te kunnen rapen), handel in, verkoop, opslag en export van kievitseieren.
- in overleg met de Minister van Landbouw en Visserij maatregelen te nemen tegen het steeds vroeger maaien door boeren waardoor talloze legfels en jongen van weidevogels verloren gaan.
- voor de jaren na 1977 een geheel verbod in te stellen voor het rapen van kievitseieren.

Ten overvloede wijzen wij erop dat deze brief slechts ondertekend is door enkele grote ondersteunende organisaties, maar dat talloze kleinere organisaties achter het streven staan, gemeente Gaasterland en omstreken van de belangrijkste najaarsinkomsten oplevert, zoodat de aan-neming van het ontwerp in zijn tegenwoordigen vorm voor Gaasterland een ramp mag worden genoemd, dat blijkens het oordeel van twee honderd en vijf en zeventig personen, die hun handtekening gegeven hebben, een groot deel van de inwoners van Gaasterland mede van dit gevoelen is.

Zij verzoeken, het wetsontwerp in dien zin te wijzigen, dat het vangen van lijsters in de toekomst blijft toegestaan. Bij dit adres is een memorie van toelichting gevoegd."

P.B.

Wie denkt dat onze minister van landbouw en visserij de enige bewindsman is die klakkeloos jagersadviezen overneemt (zoals in de botulismekwestie) heeft het mis. Het Landwirtschafst-ministerium van de Beierse Staatsregering maakt het bij monde van de Ministerialrat Dr.Denk zo mogelijk nog bonter. Dat ging zo: De president van het Beierse jachtverbond, Dr.Gerhard Frank eiste in een brief van 24 febr. j.l. dat de jacht op de buizerd tussen 1 en 31 maart 1976 en van 1 februari tot 31 maart 1977 weer moest worden geopend. Dat was nodig omdat de bestandstoename van de buizerd een onaanvaardbare druk op de toch al sterk in aantal dalende hazen en patrijzen tot gevolg had. Aangezien de buizerd volgens ornithologen niet bedreigd is en buizerden bovendien pas in april eieren leggen kon het allemaal geen kwaad. Ook op andere natuurlijke vijanden van haas en patrijs was intensieve jacht gewenst.

Voorname Ministerialrat Dr.Denk antwoordde dat de toename van de buizerd en de invloed van de buizerd op het bestand van enkele kleinwildsoorten met zorg werd gadeslagen. Dit jaar kon de aanvraag vanwege het late tijdstip waarop hij was ingediend niet meer worden gehonoreerd.

Dr.Gerhard Thielcke, voorzitter van de Duitse sekte van de internationale raad voor vogelbescherming protesteerde in een open brief bij het jachtverbond. Hij stelde o.a. dat hem geen enkel wetenschappelijk onderzoek bekend was dat het verhaal van de jachtpresident bevestigde; dat roofvogels niet hun prooidieren reguleren maar dat roofvogels

juist door hun prooidieren gereguleerd worden. Veel prooidieren, veel roofvogels, weinig prooidieren dan ook weinig roofvogels en dat wanneer hazen en patrijzen zo verschrikkelijk in aantal achteruit gaan het wenselijk is om de jacht op deze soorten te stoppen. Wie schetst de verbazing van de Duitse vogelbeschermers toen in plaats van het jagersverbond, de Beierse Staatsregering in een bulletin van 28 april j.l. dat ondertekend was door Ministerialrat Dr.Denk reageerde. We citeren: "De bezorgdheid van de jagers richt zich tegen concentratie van voornamelijk in de herfst-en wintermaanden binnengekomen buizerden. In verscheidene gebieden waarin zich onder meer bedreigde en beschermde soorten bevinden, worden opeenhopingen van 50 of meer van deze roofvogels in zeer kleine gebieden waargenomen, die naar jagers hebben vastgesteld bij gebrek aan hun natuurlijk voedsel zoals muizen, alles trachten te bemachtigen wat mogelijk is, bijvoorbeeld hazelhoenders, kwartels, patrijzen en fazanten. In dergelijke gevallen is, na zorgvuldig onderzoek, ingrijpen van jagers vereist." Het feit dat de Beierse Staatsregering hier fungeert als spreekbuis van de Jagersvereniging bevestigt de enorme invloed van de jagers, net als in ons land. Dat de Ministerialrat daarbij aanvoert dat buizerden 's winters kwartels vangen (kwartels vertoeven 's winters doorgaans in Afrika) en dat buizerden hazelhoenders vangen, hetgeen nog niet eerder was vastgesteld, zijn daarbij randverschijnselen die zijn ignorantie en onkunde slechts bevestigen. Een schrale troost voor de natuurbeschermers.

een verfoeilijk plezier

door joseph wood krutch

Het zou niet helemaal waar zijn als ik zei dat sommige van mijn beste vrienden jagers zijn. Toch tel ik onder mijn gerespecteerde kennissen een aantal dat niet alleen doodt ter wille van het doden maar dat doden tot hun dierbaarste genoegens rekent.

Voor mij is het onvoorstelbaar dat iemand een dier dood interessanter zou vinden dan levend. Ik kan ook tot mijn eigen tevredenheid bewijzen dat het doden "als sport" de volmaakte vorm is van dat zuivere kwaad waarnaar metafysici soms gezocht hebben. De meeste slechte daden worden verricht omdat de dader zichzelf iets goeds toedient. De leugenaar probeert een doel te bereiken; de dief en de bedrieger willen dingen die op zich zelf, indien eerlijk verkregen, goed zouden kunnen zijn. Zelfs de moordenaar kan bezig zijn een of ander beletsel voor normale verlangens uit de weg te ruimen of zich het bezit te verwerven van iets wat het slachtoffer hem onthoudt. Geen van deze mensen doet gewoonlijk kwaad ter wille van het kwaad. Ze zijn zelfzuchtig en zonder scrupules, maar hun daden zijn niet nodeloos slecht. De doder voor de sport heeft zo'n begrijpelijk motief niet. Hij geeft de voorkeur aan dood boven leven, aan duister boven licht. Hij krijgt niets behalve de bevrediging te kunnen zeggen: "iets wat wilde leven is dood. Er is weer zoveel minder vitaliteit, bewustzijn, en -misschien- blijheid in het heelal. Ik ben de Geest die Ontzegt." Als een man moedwillig een van de werken van de mens vernielt, dan noemen we hem een Vandaal. Als hij moedwillig een van de werken van God vernielt, dan noemen we hem een Plezierjager.

Nu zal de gemiddelde plezierjager deze parallel niet aanvaarden. Hij heeft zijn regels, zijn tradities, zijn protocollen. Kennelijk staat hij emotioneel tegenover lukrake slachters, zoals ik emotioneel tegenover hen sta die de rituelen wel in acht nemen. De plezierjager wordt geschokt door de man die een zittende vogel schiet. Ik word geschokt door een man die überhaupt een vogel voor z'n vermaak schiet. Het kan voor

geen wezen, man of dier, dat vervuld is van het verlangen te leven, een grote troost zijn dat hij in overeenstemming met de regels gedood zal worden. Er bestaat een tamelijk bekend kort verhaal (ik ben, nogal ondanikbaar, de auteur vergeten) over een jager die tot de slotsom kwam dat mensenjacht de uitdagendste van alle sporten was en die nietsvermoedende bezoekers aan het eiland waarop zijn schuilplaats was, een weidelijke kans gaf. Was dit sport?

Ik ben geen vegetariër en ik besef heel goed dat er mensen zijn voor wie dat feit mij even schokkend maakt als de "ware plezierjager" schokkend voor mij is en de gewone slachter schokkend voor de plezierjager is. Ik kan slechts vragen dat we de mogelijkheid van deze gevoelsverschillen zonder al te veel geschamper erkennen. Mijn positie is tamelijk extreem, al kan het duidelijk extremer, maar ik geloof niet dat ik in redelijkheid een fanaticus genoemd kan worden,

daar ik vrijelijk toegeef dat de plezierjager niet noodzakelijkerwijs het monster is dat mijn eigen logica van hem schijnt te maken. Maar toch, al is het jagen als voedselvoorziening en het vernietigen van bepaalde dieren waarschijnlijk nodig voor de beschaving, het blijft mij toeschijnen dat iedere bezigheid die het doden als een plezierig doel op zich omvat, verfoeilijk is. Zelfs de jagerom-voedsel kan zo gemeen en misleidend zijn als vegetariërs zeggen, maar hij doodt tenminste niet ter wille van het doden. Doden omwille van het doden is een beangstigend verschijnsel (zoals het kwaad doen zonder hoop op voordeel, maar omwille van het kwaad zelf) het sterkst mogelijk bewijs is van die "realiteit van het kwaad" waarmee hedendaagse theologen zich weer bezighouden. Voorbeelden van drie verschillende, maar typische manieren waarop men weigert te erkennen dat er ook maar enige verdediging voor dit doden vereist is, kunnen geplukt worden uit populaire tijdschriften. In het voorjaar van 1955 verspreidde het tijdschrift Sports Illustrated een vragenlijst, die bedoeld was om de houding van het publiek ten opzichte van het jagen vast te stellen. Een antwoord ontvangen van een vrouw uit Tampa, Florida, luidde als volgt. "Ik ben niet zo'n snotterend, sentimenteel type dat het vreselijk vindt om vogels of dieren dood te schieten. Waar zijn ze anders goed voor?" En The New Yorker, die haar antwoord citeerde, beantwoordde haar vraag met een ironie die waarschijnlijk aan de stelster verspijd was: "Tegen een stier kan men woeste honden ophitsen en paarden brengen soms geld." Ongeveer een jaar tevoren had The New Yorker ook, zij het zonder commentaar en louter in de loop van een verslag over de persoonlijkheid van de Britse permanente afgevaardigde aan de Verenigde Naties, Sir Pierson Dixon, geciteerd, deze merkte, met betrekking tot enkele artikelen over sport die hij voor Engelse tijdschriften had geschreven op: "Ik hou van dat schietgedoe, het besluipen van een relatief groot dier of, nog plezieriger, het schieten van vogels. Het geeft net zo'n plezier als het raken van een bal."

Iets later plaatste het tijdschrift Time een artikel over een jagers die in de buurt van

het Utah Bear River Trekvogel-reservaat (sic) "nauwelijks snel genoeg konden schieten" om de vogels neer te halen die ze er aantreffen. Men sierde het artikel met een citaat uit Ernest Hemingways "Fathers and Sons": "Als je een vogel die vliegt hebt geschoten, dan heb je alle vogels die vliegen geschoten; ze zijn allemaal verschillend en ze vliegen in verschillende richtingen, maar het gevoel is hetzelfde en de laatste is even goed als de eerste." Van deze drie houdingen kan de eerste de simpelste en elementaireste lijken, maar misschien is ze dat niet. De botte veronderstelling dat het heelal geen denkbaar nut of geen denkbare betekenis heeft, behalve in relatie tot de mens, kan instinctief zijn; toch spreekt de vrouw uit Tampa niet louter uit naïviteit. Ze spreekt ook voor al die hersenen die nog besmet zijn met de gedachte van de middeleeuwse filosofen die er bewust naar streefden het "raison d'être" van de curieuze natuur in detail te verklaren door te vragen voor welk menselijk doel God iedere planten of diersoort had geschapen. Als een -bepaald schepsel voor niets anders goed scheen dan vermaak dan moest het wel voor het vermaak geschapen zijn.

Hemingways uitspraak is daarentegen de meest wereldse van de drie en de enige die het zuivere genot van het doden tot een bewust herkende factor maakt. De gedachtegang van de permanente afgevaardigde is noch zo intellectueel gecompliceerd als die van de vrouw uit Tampa. Hij is niet, zoals de eerste, op zoek naar woestere muziek en sterke wijn, en probeert ook niet, zoals de tweede, een antwoord te geven op de filosofische vraag waar dieren en vogels "goed voor zijn". Door de verschrikkelijke niet-begrijpende onschuld die, naar men soms zegt, vooral bij de Engelse "gentleman" voorkomt, is het domweg nooit bij hem opgekomen dat de schepsels die hij achtervolgt levend zijn - zoals zijn zinsnede "net zo'n plezier als het raken van een bal" duidelijk aantoonde. Vogels zijn gewoon levendiger, minder berekenbaar dan kleiduiven. In precies hetzelfde licht hebben de leden van zijn klasse soms de lagere rassen zonder de wet beschouwd, of zelfs de vrijwel onbezielde leden van alle sociale klassen onder hen. Voor de houding die hiervan het verste verwijderd staat, is Albert Schweitzer de bekendste heden-

daagse woordvoerder. Maar men kan moeilijk "eerbied voor het leven" hebben zonder een helder besef dat er zelfs in de "lage-re" diersoorten leven bestaat en juist dit heldere besef ontbreekt bij de grote meerderheid der plezierjagers en evenzeer bij, bijvoorbeeld de mensen die huisdieren in de steek laten, en niet zelden bij een bepaald soort bioloog. Vaak bezitten ze zelfs geen greintje van het sadisme dat door de meningen en gedragingen van Hemingway gesuggereerd wordt. Het is niet zozeer dat ze er niet om geven dat het in de steek gelaten huisdier of hot proefdier lijdt, maar dat ze niet werkelijk geloven dat het in noemenswaardige mate lijdt. In het geval van de jager is het vaak niet zozeer dat hij wil doden maar dat hij niet goed beseft dat hij aan het doden is. Voor hem, zoals voor Sir Pierson is het ongeveer hetzelfde als het raken van een bal.

Hemingway zou natuurlijk zeggen dat er veel meer aan vastzat. Hij voelt zich meer mens daar buiten met zijn geweer, als hij de vogels neerhaalt. De gezonde, buitenshuis, goed-voor-de-spielen toon, en bovendien is er de uitdaging van de strijd enzovoort. Dat zijn precies de gewone argumenten die tot voor enkele jaren gebruikt werden om oorlog als een wettige bezigheid te rechtvaardigen. Geen van de echte waarden is afhankelijk van het doden van een ander levend wezen. Hoe iemand kan beweren het leven van dieren interessant te vinden en er toch genoegen in kan scheppen het wonder van een willekeurig dier tot een bloedige massa bont of veren te reduceren, gaat mijn begrip te boven. Je kunt even goed de bossen ingaan om de dieren met je medeschepsels te delen als om ze af te slachten. Fotografie is heel wat moeilijker en uitdagender dan geschiet. De lucht is zoeter zonder de stank van vergoten bloed. En naar mijn mening moet iedereen die dat niet erkent in een van twee categorieën vallen, de ene samengesteld uit mensen die onschuldig slecht zijn en de andere uit mensen die schuldig slecht zijn. Thoreau heeft eens opgemerkt dat veel mannen hun hele leven hebben gevist zonder te begrijpen dat het niet om de vis te doen was. Dat is het type van de onschuldige boosdoener die domweg nooit de plezierige bijkomstigheden van het jagen heeft gescheiden van het doden waarmee het eindigt. Maar ik heb zo het vermoeden dat zij de minder-

heid vormen en dat de meerderheid tot de andere categorie behoort. De categorie voor wie de uiteindelijke wreedheid van essentieel belang is. Ze lijken veel op die drinkers die wel praten over het fraaie bouquet van een wijn of de gezelligheid van de cocktail maar voor wie de "kick" van de alcohol de echte sine qua non is. En ik houd niet van bloeddorstigheid, zelfs niet wanneer die uitgedost wordt in de filosofie van een Hemingway. Toen Thoreau zich er toe liet overhalen om een schildpad als exemplaar aan de zoölogen van Harvard te zenden, voelde hij dat hij "tot op zekere hoogte moordenaarservaring bezat," en dat, hoezeer dit exemplaar de wetenschap ook mocht dienen, hijzelf en zijn relatie tot de natuur geleden hadden onder wat hij gedaan had. "Ik bid", zo schreef hij "dat ik onschuldiger en rustiger door de natuur kan lopen. Geen enkele redenering brengt me in het reine met deze daad." Maar in het algemeen zijn professionele onderzoekers van levende wezens slechts iets meer dan de gemiddelde mens geneigd om een sterke eerbied voor het leven te voelen. Een van de meest vooraanstaande Amerikaanse ornithologen vertelde me dat hij absoluut niet zag hoe zijn belangstelling voor vogels onvereenigbaar was met zijn liefde voor plezierjacht. Vele, en misschien de meeste, professionele onderzoekers vinden geen reden onbenullig genoeg om een vogel of een dier te "verzamelen", al zou hun gewoonte om dit eufemisme te gebruiken op een defensieve houding kunnen wijzen. En ik heb me er vaak over verbaasd dat jagers (in de V.S.), die zich gebonden weten aan vele beperkingen, geen protest hebben laten horen tegen het oneerlijke van de "verzamelaar s vergunning" die nogal gemakkelijk verleend wordt en de houder soms toestaat bijna alles, bijna overal en bijna te allen tijde te schieten. Klaarblijkelijk zijn er geen pasklare oplossingen voor het probleem dat door dit alles wordt opgeroepen.

De mate van "eerbied voor het leven" die de mens of een ander dier aan de dag kan leggen, wordt beperkt door de feiten van een wereld die hij niet gemaakt heeft. Toen er gezegd werd dat de leeuw en het lam zich samen zullen neerleggen, hield de hoop dat ze het eens zullen kunnen doen, onmiskenbaar in dat ze het nu niet doen. Zelfs de regel van Albert Schweizer dat geen leven vernietigd zal worden, behalve in dienst van een of ander hoger

leven zal bijna van individu tot individu anders uitgelegd worden. Hoe groot moet nu precies het goed zijn dat het hogere dier toevalt? Zo strikt mogelijk toegepast, zou deze wet het doden slechts toestaan uit de wanhopigste en urgentste noodzaak. Losjes uitgelegd zou het de slachting van 20.000 paradijsvogels, 40.000 kolibries en 30.000 vogels van andere soorten rechtvaardigen, die naar men zegt gedood zijn om de Londense vedermarkt alleen al in 1914 te bevoorraden. Zelfs modieuze dames zijn waarschijnlijk "hoger" dan de vogels en ze schiepen waarschijnlijk een intens genot in de versierselen waarvoor de vogels werden opgeofferd. Toch moet er een of andere praktische oplossing voor de verhouding tussen de rechten van de mens en de rechten van andere levende wezens gevonden worden. Ongetwijfeld verandert die van tijd tot tijd, en het is goed dat de bestaande oplossing periodiek onderzocht wordt. Omdat de oplossing van 1914 opnieuw onderzocht is, worden nu betrekkelijk weinig vogels om hun veren gedood en het is niet aantoonbaar dat de vrouwelijke bevolking hieronder lijdt.

In India leven leden van de Jain sekte soms op vloeibaar voedsel gedronken via een sluier om de mogelijkheid uit te sluiten dat ze per ongeluk een mug inslikken. Er zijn altijd "anti-sentimenta-

listen" die zich tegen iedere vorm van scrupules keren op grond van het feit dat ze logischerwijs alleen kunnen leiden tot een dergelijke belachelijke scrupulositeit. Maar er zijn aan beide kanten uitersten. Net zo min als zij die scrupules hebben, waarschijnlijk zullen eindigen als Jains, zullen zij die alle scrupules afwijzen, waarschijnlijk eindigen als Adolf Hitlers. De enige absoluten zijn eerbied voor al het leven en verachting voor al het leven en van deze twee is de eerste zeker niet meer te vrezen dan de tweede. Indien er zo iets als een verstandig compromis bestaat, dan wordt dat niet bereikt door de weigering om te denken.

In vroeger dagen werden in de V.S. de grenzen niet zelden getrokken door die onderzoekers die zich geïnteresseerd hadden voor ouderwetse natuurlijke historie en daardoor in intiem contact met dieren en planten kwamen. De doelstellingen en methoden vereisten een besef van het levende wezen als een levend wezen en het lijden en het plezier van de mindere schepsels was, tenminste tot de opkomst van de gedragswetenschap, een onderdeel van de materie van de naturalist. Maar de laboratoriumgeleerde van onze moderne, overspannen dag raakt niet noodzakelijkerwijs in een emotionele verhouding met dieren of planten en de experimenten die hij uit noodzaak moet

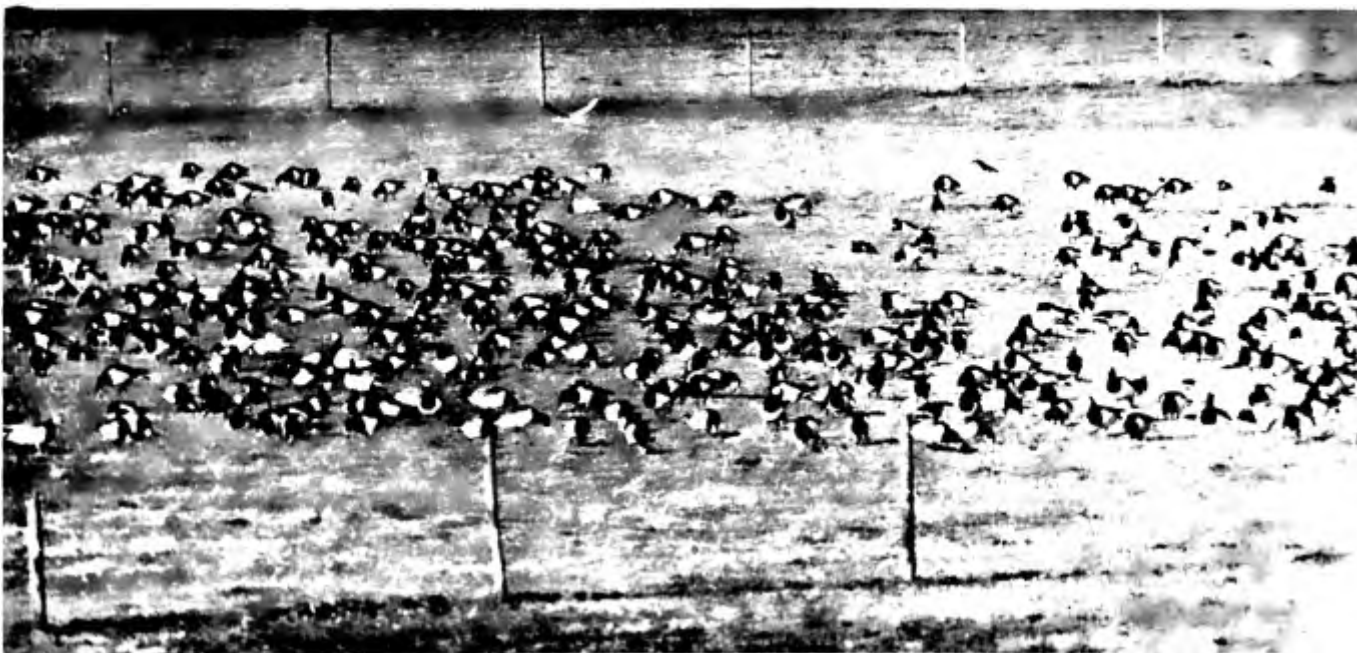
verrichten maken hem waarschijnlijk harder dan de gewone man. Zo hij mededogen, eerbied voor het leven en een besef van de verbondenheid van levende wezens bezit, dan vormen ze nog niet een essentieel bestanddeel van zijn werkterrein zoals bij de vager omschreven discipline van de naturalist. En daarom is het erg jammer dat de humane en vrije van de natuurlijke wetenschappen zo'n kleine rol moet spelen in het leerplan van de vrije kunsten. Toen die nog onder de invloed van de oudere traditie stonden, werden veldbotanie en veldzoölogie vrij vaak aan Amerikaanse colleges onderwezen, zelfs in de afgelegen delen van

de V.S. Tegenwoordig weten weinig afgestudeerden in de vrije kunsten iets van dergelijke onderwerpen en ze zouden vaak geen leergangen vinden als ze dat wel deden.

Het belangrijkste wat onderwezen werd door deze disciplines was niet de vormen van de bladeren of de geluiden van de vogels, maar een filosofie, een zekere levenshouding. Het is heel moeilijk zo'n fundamenteel uitgangspunt te beredeneren. De jager die levende dieren doodt louter om zich te recreëren, vindt klaarblijkelijk dat de juiste houding voor de mens is het leven op aarde te gebruiken zoals het hem uitkomt. Dat is voor mij

geen aanvaardbaar uitgangspunt. Ik geloof niet dat de mens een hemels recht op het onbeperkte despotisme van een oosters potentiaat, dat hij gerechtvaardigd is, als hij zegt: "l'univers c'est moi," of dat hij, zoals de God van de Calvinisten, rechtmatig alle mindere schepsels mag verdoemen louter tot glorie van zichzelf. Ik geloof daarentegen dat alle geschapen wezens hun rechten hebben en dat het recht om te leven zo'n recht is - tenzij er dwingende redenen bestaan waarom het niet zo moet zijn.

Uit: Saturday Review
Vertaling: Jan B. Landman.

LOOD IN ZWEDEN

Ten gevolge van jachtactiviteit - ten werd in 1973 zo'n 1140 ton lood in het milieu gebracht. Daadwerkelijk jagen leverde minimaal 490 ton, terwijl kleiduivensschieten en andere jachtactiviteiten borg stonden voor 650 ton. Het aandeel van de jacht komt overeen met 2.500.000.000 hagelkorreltjes, oftewel 5500 hagelkorreltjes per km². Indien deze hoeveelheid gelijkelijk over het land zou zijn verspreid zou dat neerkomen op een jaarlijkse inbreng van ongeveer 1 kilo lood per km².

Recente onderzoeken hebben uitgewezen, dat de mate waarin lood wordt aangetroffen in de magen van eenden overeenkomt met de bevindingen in Noord-Amerika. Zo wordt bij 10, 3, 17, en 11 % van de respectievelijk onderzochte wilde eenden, smienten, pijlstaarten en brilduikers lood in de maag aangetroffen, terwijl deze getallen in Noord-Amerika 7, 3, 9, en 4 % zijn. Onderzoek wees verder uit, dat vogels die als gevolg van jacht gewond of vergiftigd zijn, eerder aan roofdieren ten prooi vallen

dan de rest van de populatie. Aangenomen wordt dat deze selectieve jacht een onverwacht grote inbreng van lood tot gevolg kan hebben bij roofvogels als slechtvalk, steenarend, zeearend en rode wouw. Twee gevallen van loodvergiftiging waarbij het lood vermoedelijk via de prooi het lichaam binnendrong zijn al bekend. Nader onderzoek naar de mogelijke rol van loodvergiftiging via hagelkorreltjes bij de achteruitgang van roofvogels wordt zeer urgent genoemd. (Anser 15:39-50, 1976).

het intieme leven van de haakneuszeehond

DOOR JEFFREY BOSWALL

Het intieme leven van de grijze zeehond speelt zich grotendeels af op zee. Hij kan tot meer dan honderd meter diepte duiken en maar liefst twintig minuten onder water blijven. Gedurende twee voorbij vliegende maanden is hij aan land waar de vrouwtjes hun jongen baren en grootbrengen, paren en opnieuw zee kiezen.

De grijze zeehond heeft ook een publiek leven. Menselijke vissers klagen over hun harige collega's. Wat zijn de feiten? Welke waren de pro's en contra's die ertoe leidden dat bijvoorbeeld op de Farne eilanden (een beschermde eilandengroep voor de kust van Northumberland, N.O. Engeland) duizenden grijze zeehonden werden gedood? Een besluit, zo wordt gesteld, dat genomen werd in het belang van het dier.

De held van ons verhaal is het grootste wilde zoogdier van Groot-Brittannië. De grijze zeehond is, zo kan men stellen, in feite tamelijk Brits: het grootste deel van de wereldpopulatie leeft rond de Britse eilanden. Hij is zo populair, dat hij toen actie tegen hem werd overwogen, middelpunt werd van emotionele debatten.

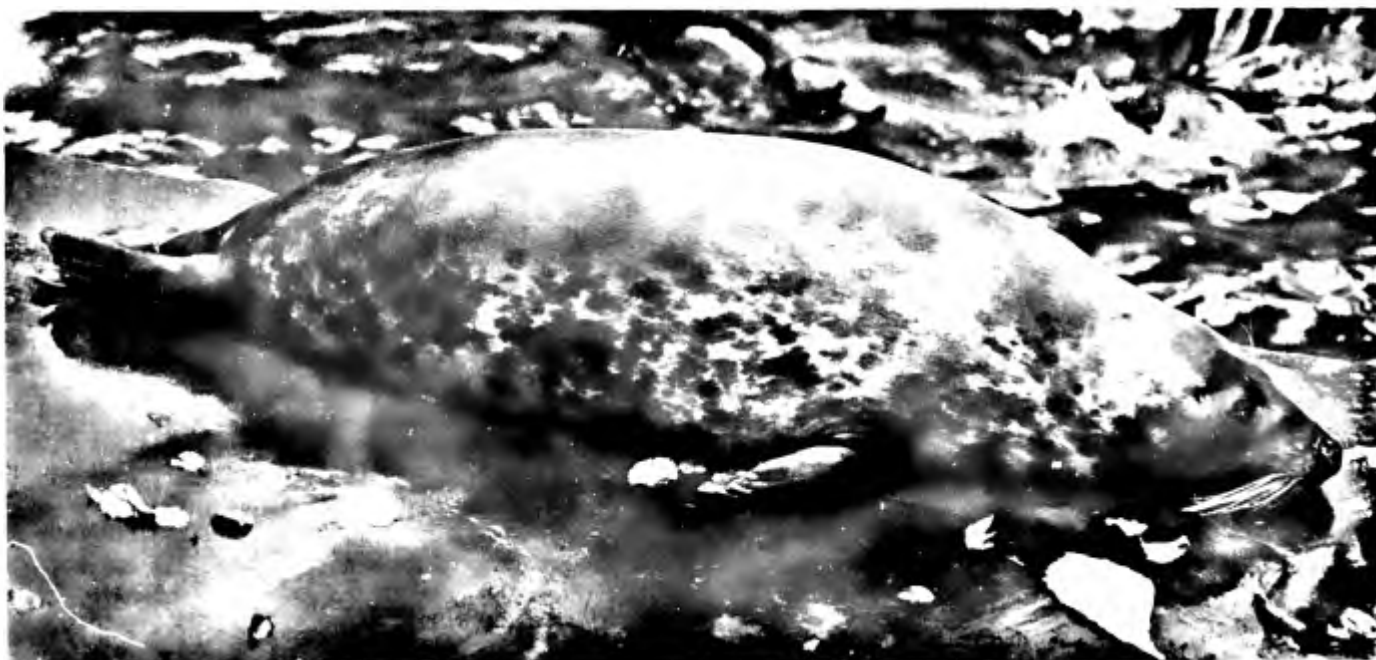
Hij is een waterdier met een bontjas en warm bloed die zijn jongen zoogt. Zijn voorouders waren waarschijnlijk honden, kleiner en slanker: landcarni-

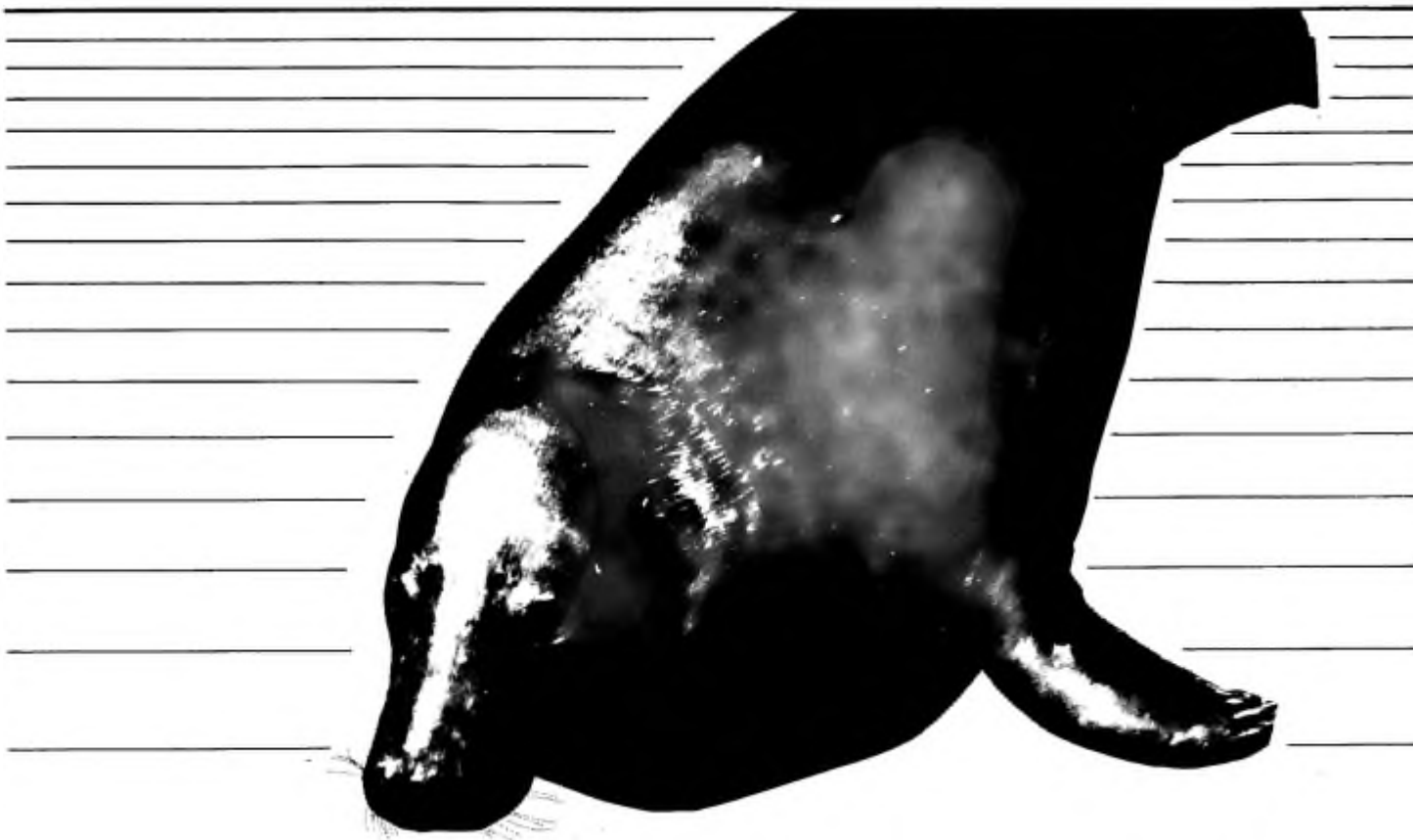
voren op vier poten. Om de koude oceaan te overleven moest de (zee)hond zwaarder worden en zo ontwikkelde zich een onderhuidse speklaag, zo'n 6 cm dik. De huidige grijze zeehond heeft het zwemmen op zijn "hondjes" opgegeven en beweegt zich nu met grote snelheid voort door opeenvolgende slagen van de achterpoten, die nu uitgerust zijn met zwemvliezen en de vorm van een vissestaart hebben. Deze dierlijke torpedo kan een snelheid bereiken van meer dan 20 km per uur, duiken tot honderddertig meter en twintig minuten onder blijven. Nog zien ze er soms uit als bedroefde honden maar de zee is nu hun element. Ze voelen zich er zo thuis dat ze er zelfs slapen. Met de neus naar boven duiten ze in een houding die zeer gepast "flessen" genoemd wordt. In de herfst komen ze aan land om te verharen en zich voort te planten. Omdat ze aan land veel te onhandig zijn om aan vijanden te ontsnappen en ze zich daar niet behoorlijk kunnen verdedigen, zoeken de grijze zeehonden kleine, afgelegen eilanden op waar enkele of geen natuurlijke vijanden voorkomen.

De stier is groot, donker, en heeft een Romeinse neus. De grijze zeehond werd oorspronkelijk "haakneuszeehond" gedoopt. De koeien zijn kleiner, lichter gekleurd, en hebben een rechter profiel.

De voorvin is een uitstekende rugkrabber zodra het bont opdroogt en de huid begint te jeuken; hij wordt dan ook met succes gebruikt om meppen uit te delen, de jongen te koesteren en de snuit mee af te vegen. De snorharen vormen een belangrijk tastorgaan waarmee het dier de trillingen registreert van de prooi, die door het water schiet. De neusgaten sluiten als waterdichte kleppen terwijl ook de oren gesloten kunnen worden. De grote ogen zijn van waarde in donker water en 's nachts bij het vissen, net als de snorharen. Kennelijk zijn blinde, goed gevoede zeehonden die soms worden gevonden in staat om louter op gevoel te jagen en zo te overleven.

Grijze zeehonden komen overal in het noordelijk deel van de Atlantische Oceaan, tot in de poolzeen, voor. De populatie van de Verenigde Staten en Canada wordt geschat op zeventienduizend dieren, duizend op IJsland en driemaal zoveel op de kleine Faerøer eilanden. Een paar duizend in een langgerekte keten langs de Noorse kusten niet meer dan een handvol in Arctisch Rusland rond de Oostzee, vijfduizend ... en rond Ierland, tweeduizend, Groot-Brittannië daarentegen kan zich beroemen op negenendertigduizend grijze zeehonden, meer dan alle andere samen. De Britse populatie wordt voortdurend be-

studeerd en vanuit de lucht gefotografeerd door de 'Seals Research Unit' waar zeven wetenschappelijke medewerkers een volledige dagtaak hebben aan de zeehonden.

Vanuit de lucht telt men de volwassen dieren in het water en de witte jongen op het strand. Door het aantal jongen op te tellen en met drieënhalf te vermenigvuldigen krijgt men het totaal aantal zeehonden van een kolonie. De Britse populatie heeft zich deze eeuw geleidelijk hersteld na vergaande exploitatie door de mens gedurende de achttiende eeuw. De jongste cijfers zien er als volgt uit: er zijn negen gescheiden kolonies op de Shetland eilanden met totaal tweeduizend dieren. Negenduizend dieren zijn verdeeld over de Orkaden. De achtduizend op het nietige eilandje North Rona vormen de grootste kolonie ter wereld. Ongeveer twaalfduizend zeehonden leven verspreid over de Hebriden. In Wales, duizend, voornamelijk in het Graafschap Pembrokeshire. Driehonderd in Cornwall. Honderd op de zandbanken voor de kust van Norfolk. En de meest bekende kolonie van allemaal, zeventuizend, is op de Farne eilanden, waar het aantal jaarlijks geboren jongen steeg van twintig in 1911 tot meer dan tweeduizend in 1971. Aangezien echter de jaarlijkse toename geleidelijk minder wordt neemt men aan dat de populatie haar maximum nadert.

Eind augustus komen de eerste zeehonden aan wal. Het zijn de nog jonge koeien die hun eigen strand kiezen en die pas paren als ze vijf jaar oud zijn. Eind september komen grote aantallen stieren bijeen, ook al op een eigen strand. Op enkele exemplaren na zijn ze volwassen. Ze vormen het overschot aan mannelijke dieren. De dominante stieren vertoeven op het kraamstrand waar ieder van hen zal paren met tien of twaalf koeien. Begin oktober hebben ze de beste territoria - dat zijn die waar de meeste vrouwtjes zijn verzameld - in beslag genomen.

De stieren zijn voldoende vet om de vijf "verplichte" hongerveken aan land te overleven. Het zijn de sterkste stieren en het kost hen weinig moeite hun territorium te verdedigen, alhoewel de lidtekens en wonden van de enkele gevechten die voorkomen duidelijk te zien zijn.

Spoedig komen nu ook de zwangere koeien aan wal om te baren. Het kraambed is zo kort en de geboorte zo snel dat zeer weinigen er ooit getuige van zijn geweest

Pasgeboren babies zijn zwak en nog erg onhandig. Bij de geboorte zijn ze klein en missen de isolerende speklaag, maar de dikke, witte, pels is een uitstekend vervangingsmiddel. Zodra het jong wegekruipt wordt de nageboorte door meeuwen, raven of kraaien opgepeuzeld. Onmiddellijk

na de geboorte blijft iedere koe ongeveer een uur bij haar jong om de stem en de geur van de pasgeborene in haar op te nemen. Dat is van levensbelang want op die manier zal ze later in staat zijn om haar baby te herkennen. Het jong slaapt vrijwel de hele dag, zodra het honger heeft roept hij zijn moeder die vlakbij in het water ligt. De Boeder beantwoordt de roep en spoedt zich onmiddellijk aan land. Ze pauzeert dan even om het jong te begluren en te inspecteren. Alhoewel ze het jong aan de stem herkent, ruikt ze altijd even ter bevestiging van hetgeen ze al vermoedde. Zodra ze er zeker van is dat het haar jong is moedigt ze het aan om te drinken. Zeehondemelk is voorzover bekend de rijkste melk die bestaat, 50% vet tegenover slechts 4% in gewone koeienmelk. De babies ontvangen ongeveer anderhalve liter per dag. Vaak, met name op een strand met veel jongen, moeten de moeders een tijdje zoeken omdat hun jongen zijn gaan zwerven. Een vreemd jong wordt onmiddellijk afgewezen. De voeding duurt ongeveer zes minuten en wordt vier of vijfmaal per dag herhaald. Als een jong moeite heeft de voedselbron te lokaliseren duwt de koe het met de voorvinnen in de richting van de tepels. Aan land verdedigt de moeder haar territorium furieus tegenover de talrijke koeien die over het strand flaneren. Ze dreigt en valt uit maar zal zelden een wond toebrengen. Een koe

Het jong schijnt onoverwinnelijk want de indringer die te dichtbij komt zal altijd terugtrekken of een onweg maken alhoewel niet altijd zonder een schrammetje te hebben opgelopen.

Soms, bij een exceptioneel hoge vloed, raakt een jong te water. Het kan zwemmen maar zal, gesteund door zijn moeder, zo snel mogelijk aan land zien te komen. De laatste twintig jaar hebben beroeps- en amateurbiologen duizenden zeer jonge babies voorzien van een merkteken. Van ongeveer een op de zes jongen krijgt men later bericht nadat het genummerde plastic merkje door de vinder van het dier opgestuurd is naar het erop vermelde adres. Dit onderzoek toont aan dat zes van de tien jongen sterven voor hun eerste verjaardag - één ervan zelfs voor het naar zee gaan. Dit is een natuurlijk sterfjepatroon van populaties wilde dieren.

Voortdurend zijn de mannetjes aanwezig geweest en hebben regelmatig gepoogd de vrouwtjes tot paren te bewegen. Maar die wijzen, tot de verzorging van de Jongen is beëindigd en zij weer vruchtbaar zijn, alle avances furieus af. Hoe venijnig een koe ook is, de stier heeft de boodschap snel door en zal nooit wraak nemen door aan te vallen. Soms, achter de rug van de baas van het strand om, doet een ondergeschikte stier een poging maar hij wordt op dezelfde manier door de koe afgewezen. Gewoonlijk is het voor de harembaas voldoende om alleen maar even op te kijken en daarmee duidelijk te maken dat hij op de hoogte is van de aanwezigheid van de indringer. Alleen als twee stieren van vrijwel gelijke status elkaar de macht betwisten zijn de gevechten woest en bloedig. Op de achttiende dag is het jong gezwollen tot het punt van volmaakte hulpeloosheid; vet genoeg om het zonder de dikke, witte, pels te stellen. Zijn verzorging is ten einde, hij wordt verlaten door zijn moeder. Sinds zijn geboorte is zijn gewicht verdrievoudigd. Van nu af zal hij een pond per dag aan gewicht verliezen totdat hij naar zee gaat. Broedmager als ze is moet zijn moeder de zee op zoeken om bij te eten, maar eerst zal ze moeten paren voor volgend jaar: iedere stier paart met tien tot twaalf koeien in maar drie dagen en aan gezien hij net vijf weken gevestigd en een territorium verdedigd heeft is hij aan een welverdiende rust toe. Het jong dat nu al zijn dons kwijt is, is klaar om naar zee te gaan. De eerste maanden zal hij

proberen te jagen in de ondiepe kustwateren, waarbij de overvloedige spekvoorraad zal dienen als voedselreserve gedurende de moeilijke leerperiode. Alhoewel maar drie weken oud is het jong geheel op zichzelf aangewezen en de helft van degenen die naar zee gaan is binnen een jaar dood, enerzijds omdat ze inefficiënte jagers zijn anderzijds omdat ze bezwijken in de strijd tegen de elementen.

Het merken heeft aangetoond dat de jongen van de Farne eilanden radiaal uitwaaien... naar Nederland... en Duitsland... naar Denemarken en Zuid Noorwegen... naar de Far Oer, alsook rond de Schotse en Engelse kusten. Het lange afstandsrecord - naar centraal Noorwegen - is 700 zeemijlen (ca 1260 km). Al deze reizen werden gemaakt door dieren jonger dan twee jaar. Oudere zeehonden blijven veel dicht bij huis. Zodra dieren de zeer moeilijke beginperiode van hun leven achter de rug hebben neemt de kans op voortgezet leven enorm toe. Ze zullen zich voortplanten en een respectabele leeftijd bereiken. De stieren zijn geslachtsrijp als ze zes jaar zijn, maar verkrijgen niet eerder een territorium en een harem voor ze tien jaar oud zijn. Ongelukken daargelaten, zal een koe ieder jaar een jong krijgen tot ze ongeveer dertig jaar oud is waarna ze sterft als ze ca. vierendertig is. Stieren sterven veel jonger, de meesten als ze twintig zijn en de rest wordt niet ouder dan vierentwintig jaar. Hoe we met

zoveel zekerheid kunnen spreken over de leeftijd die deze dieren bereiken? Eenvoudig door een tand van het dode dier door te zagen. Met een microscoop ontwaren we ringen zoals bij een doorgezaagde boom - een ring per levensjaar. De betrouwbaarheid van de methode is bevestigd via dieren waarvan de leeftijd bekend was, o.a. van een "wees" die gedurende 26 jaar in Cardiff gevangen was gehouden en die 26 ringen had.

Tanden om schelpdieren te kraken en om vis te grijpen, vissoorten als bijvoorbeeld de vleet (soort rog) en de schol. Zeehonden schijnen bijna ieder soort vis te vangen die ze kunnen krijgen mits van het gewenste formaat, alhoewel twee soorten een wel zeer duidelijke plaats op het menu innemen namelijk de kabeljauw en de zalm. Tegenwoordig ziet de mens de zeehond alleen als concurrent, vroeger zag men de zeehond ook als voedsel. Op Jarlshof op Shetland is aan de ruïnes uit het bronzen tijdperk te zien dat de mens ongeveer 500 jaar voor Christus de zeehond al bejaagde, zijn vlees at en als bewijs stapels zeehondenbeenderen achterliet.

Duizend jaar na Christus speelde de zeehond een belangrijke rol in de economie van de vikingen. Terwijl nog een eeuw geleden zeehondenvlees werd gegeten, gezouten en zelfs gebruikt werd als middel tegen buikloop. Zeehondenolie werd gebruikt voor lampen en werd ook vermengd met veevoer.

Gezien het uiteenlopende gebruik in een tijd waarin de menselijke levensstandaard niet al te hoog was, moeten de zeehonden enorm in aantal gedaald zijn. Geen wonder dan ook dat het parlement in 1914 een "wet tot betere bescherming van de Grijze Zeehond" aannam, terwijl in 1932 een nog strengere wetgeving volgde die nog meer mogelijkheden schiep voor zijn bescherming.

Geleidelijk herstelde de populatie zich en in 1958 keurde het parlement, onder druk van de vissers, een aantal verordeningen goed die toestonden dat grijze zeehonden mochten worden gedood op de Farne eilanden en de Orkaden.

Het privéleven van de grijze zeehond werd openbaar en in 1963 werd zijn voedselgedrag studieobject van een regeringscommissie die m.b.v. klassiek ambtelijk woordgebruik uitlegde dat: "De Natuurbescherming verantwoordelijk is voor onderzoek aan de grijze zeehond op het land maar dat zodra de zeehond in de zee is hun vispredatie een zaak is voor het Ministerie van Landbouw en Visserij, of in Schotse wateren: het departement van Landbouw en Visserij voor Schotland."

De klachten van de zalmvissers zijn ernstig: de zeehonden nemen de vis uit de netten en verwonden andere; en in ieder geval schrikt hun aanwezigheid rond de netten de vis af. De cijfers daarentegen suggereren dat van iedere honderd, door de mens gevangen zalmen er maar drie door zeehonden worden gevangen.

Vissers zeggen dat ca. tien procent van de netten verwoest wordt waardoor kostbare zalm ontsnapt. Wat betreft de schade aan vis door beten en schrammen zeggen de vissers dat van iedere dertig zalmen er één beschadigd wordt en de marktwaarde ervan vermindert.

De regeringscommissie beval aan dat de broedpopulatie van grijze zeehonden op de Orkaden en de Farne eilanden in een periode van vijf jaar met een kwart vermindert moest worden. Het schieten van 343 babies op de Farnes in december 1963 ontketende een storm van protest van het publiek en een luid protest van de natuurbeschermers. In 1964 en 1965 werden nog eens 300 babies geschoten zodat het totaal gebracht werd op duizend in drie seizoenen. De National Trust (te vergelijken met Natuurmonumenten in Nederland), die de Farnes bezit en verantwoordelijk is om ze als natuurreservaat te beheeren trok hun vergunning voor

de slachting in, maar op de Orkaden worden sinds 1963 ieder jaar babies gedood.

De jongste wetten staan het doden van zeehonden ter voorkoming van schade aan de visserij via een vergunningsstelsel toe. Twaalf erkende zeehondenjagers hebben vergunning om jaarlijks totaal duizend jongen te doden. De jongen worden op humane wijze en vakbekwaam gedood. Voor de jagers is dit een middel van bestaan samen met kreeftvissen en het duiken naar kamossels. De meeste moderne natuurbeschermers betogen niet dat wilde dieren nooit gedood mogen worden, het hangt af van de redenen, de methoden en de lange termijn effecten.

Onder de nieuwe wet worden ook vergunningen verstrekt voor het gebruik van de populatie reserve aan zeehonden als hulpbron voor de huisindustrie op Shetland en de Hebriden.

Aangezien de aantallen zeehonden zich blijven herstellen zijn sommige kolonies (incl. de Farnes) zo dichtbevolkt dat de jongen gemakkelijker hun moeder kwijt raken. Hongerig als ze zijn bedelen ze bij vreemde koeien en worden gebeten. De overbevolking heeft tot gevolg dat de jongen minder regelmatig gevoed worden, zodat ze ondervoed naar zee gaan en minder kans op overleving hebben. Daarbij komt dat in de overbevolkte kolonies niet de gebruikelijke één op de tien sterft voor de gang naar zee, maar twee op de tien. Het is op deze en andere wijze dat de aantallen zeehonden op natuurlijke wijze gereguleerd worden.

Er kwam een nieuw plan van de hand van een plaatselijke en een regerings zeehondenexpert, waarin de National Trust werd aanbevolen duizend babies, hun moeders en een deel van de stieren te doden. De redenen? Om de "ongezonde", "onhygiënische" en "smerige" gevolgen van de overbevolking, "in het belang van de zeehonden zelf" en "om bodemerrosie op de toppen van de eilanden te voorkomen". De Trust verstrekte een vergunning voor een slachting uit oogpunt van faunabeheer. De

protesten van andere zeehondenexperts die zeggen dat "zeehonden niet samenscholen omdat ze geen andere keus hebben, maar omdat het typisch sociale dieren zijn en dit hun normale gedrag is", ten spijt. Tevens zeggen deze deskundigen dat ook afslachtingen de zeehonden van het kwetsbare plantendek kunnen weren.

Door een Brits wetenschapsman en twee Noorse zeehondenjagers werden 575 babies, 603 koeien en 132 stieren geschoten. Die werden tussen twee haakjes omgezet in hondenvoer en laarzen. De initiatiefnemers van de slachting willen een toename van dode, zieke en verhongerde zeehonden voorkomen. Tegenstanders zeggen: "De natuur is rood door tand en klauw en als een soort evenwicht bereikt moet worden, moeten dieren sterven, vaak in grote aantallen, door ziekte, honger en roofdieren".

Weinig mensen denken dat het doden van wilde dieren onder alle omstandigheden absurd is. Er kunnen redenen zijn voor het doden of niet doden van zeehonden of voor het doden of niet doden van andere dieren in andere omstandigheden. Nooit tevoren is de mens er zo bij betrokken geweest, dat hij zijn relatie met de fauna onderzocht, evalueerde en aanpaste. Nooit tevoren heeft de Atlantische grijze zeehond, wat betreft zijn schuld of onschuld, zijn zeldzaamheid of talrijkheid, zijn vrijheid om zijn eigen leven te leiden of daarbij te worden geholpen, zo'n wijdverspreide aandacht gekregen. Weinigen daarentegen zullen de charme en gratie willen ontkennen van de grootste overlevende carnivoor van Groot-Brittannië.

Oorspronkelijke titel: "The Private Life of the Atlantic Grey Seal", Filmscript van de gelijknamige BBC film. Vertaling: Norman van Swelm.

De redactie van Argus is Mr. Jeffery Boswall, BBC Natural History Unit en de BBC zeer erkentelijk voor hun toestemming tot publikatie.

enquête over het rapen van kievitseieren

Zoals bekend is het rapen van kievitseieren voor veel mensen, vooral in Friesland, nog steeds een passie. Het rapen wordt daarom nog steeds gedurende een beperkte periode toegestaan en de Friezen genieten het privilege langer te mogen rapen dan andere Nederlanders. Althans, zo was het tot 1975. In dat jaar werd de raaptijd in Friesland teruggebracht tot het landelijke seizoen. Gesterkt door deze maatregel hebben wij de staatssecretaris van CRM in een brief van 10 januari j.1. gevraagd, deze beperking ook in 1976 te laten gelden. In dezelfde brief kondigden we aan, dat we via een enquête steun voor ons verzoek zouden zoeken bij regionale en landelijke vogelwerkgroepen en natuurbeschermingsverenigingen. De brief werd, nog voor het openen van de raaptijd, gevolgd door een voorlopige uitslag van de enquête, waarin de antwoorden van 32 van de 82 aangeschreven organisaties waren verwerkt. Hieruit bleek, dat de verenigingen ons op één na sterkten in ons standpunt. Niettemin besloot de staatssecretaris de raaptijd in 1976 voor Friesland weer te verlengen. Een antwoord op onze brief van 10 januari mochten we tot op heden niet ontvangen.

Door omstandigheden was het nu pas mogelijk de enquête af te ronden en de resultaten te publiceren. De staatssecretaris is van deze resultaten op de hoogte gesteld. Het volledige verslag volgt hieronder.

De enquête werd verzonden aan alle regionale vogelwerkgroepen, alle vogel- en natuurbeschermingsverenigingen en enkele landelijke organisaties op dit gebied. Dat waren er in totaal 82. De vragen waren er vooral op gericht, inzicht te krijgen in de gronden waarop de voor- en tegenstanders van het eierrapen hun mening baseren. Het ging er dus in de eerste plaats om de wetenschappelijke, biologische, pedagogische, didactische en ethische argumenten te achterhalen.

Om te voorkomen dat de problematiek (te) emotioneel zou worden benaderd werd de enquête uitsluitend aan de besturen van de organisaties gestuurd, ook al beseffen we dat hierdoor beperkte waarde mag worden gehecht aan de cijfermatige resultaten (zie het statistisch overzicht). Een steekproefsgewijs opinieonderzoek onder de leden zou waarschijnlijk een betrouwbaarder cijfermatig beeld hebben opgeleverd.

De reactie was verheugend groot. Niet minder dan 55 van de 82 aangeschreven besturen reageerden op een of andere manier, waarvan 44 door het invullen en terugsturen van het enquêteformulier. Opvallend is, dat enkele bekende voorstanders van het rapen, zoals de bond van Friese Vogelbeschermingswachters hun standpunt niet hebben opgegeven, terwijl de tegenstanders vaak zeer uitvoerig op hun motieven ingingen, mogelijk is het uitblijven van respons van de 27 niet reagerende organisaties te wijten aan een of meer van de volgende te veronderstellen, gerechtvaardigde, motieven:

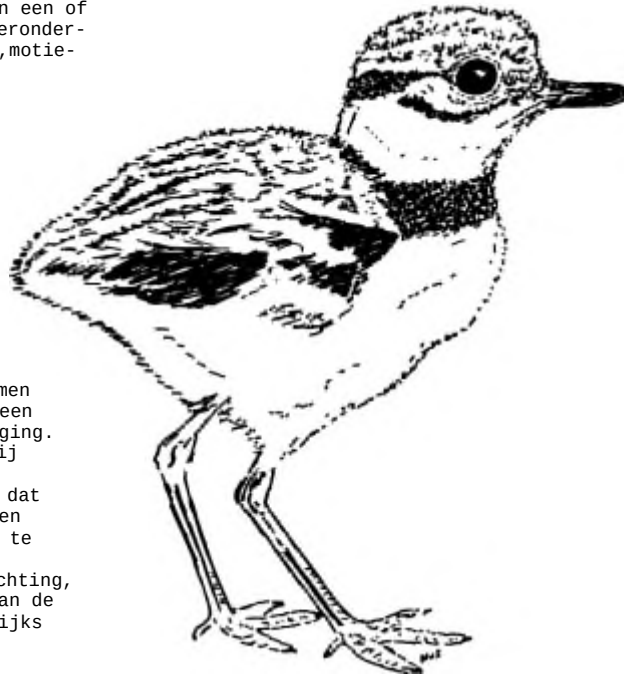
- organisatorische problemen bij het formuleren van een mening namens de vereniging.
- geringe betrokkenheid bij het onderwerp.
- irritatie over het feit dat de begeleidende brief een duidelijke stellingname te kennen gaf
- onbekendheid met de Stichting, die bij het verzenden van de enquête nog maar nauwelijks was opgericht.

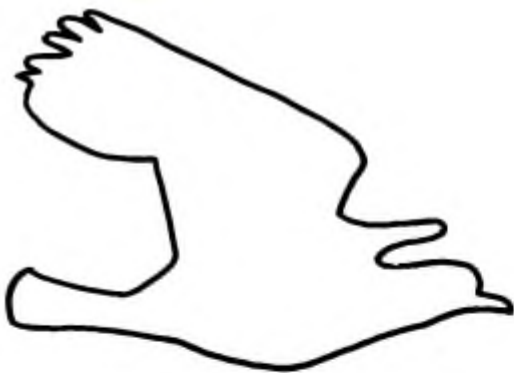
reacties van de landelijke organisaties

De vier landelijke verenigingen die de enquête hebben beantwoord reageerden als volgt; De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels volstond met een verwijzing naar het rapport van de werkgroep die door de staatssecretaris is ingesteld. Ze onderschrijft de conclusies van het rapport.

De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland schreef;

"Het kernpunt, waar het o.i. bij de kwestie van het rapen van kievitseieren om gaat, is de vraag met welke maatregel de kievit en de weidevogelstand in het algemeen het beste gediend is. Daarbij spelen, naast de in uw circulaire genoemde overwegingen, met name psychologische en natuurbeschermings-praktische aspecten een grote rol.

Het standpunt van onze vereniging is dan ook, dat het rapen van kievitseieren op zich niet gewenst is, doch dat het verbieden ervan vooralsnog relatief weinig voordelen en veel nadelen voor de kievit en de weidevogelstand in het algemeen met zich mee zal brengen en - gezien de huidige omstandigheden - voorlopig dus het beste achterwege kan worden gelaten. Wij menen dat het overtuigen van de voorstanders van de "sport van het kievitseieren rapen", van het feit dat hun wetenschappelijke argumenten weinig steekhoudend zijn, uiteindelijk meer effect zal sorteren voor kievit en weidevogelstand als geheel dan het invoeren van een raapverbod. Een algemeen verbod op de handel in kievitseieren achten wij wel gewenst. De hiervoor aangegeven benaderingswijze van deze kwestie leent zich o.i. niet voor verwerking in uw enquête; dit zou een simplificatie van deze kwestie inhouden",

Het Federatief Comité voor Vogelbescherming in Nederland (COVACO) vindt dat ongewenste chauvinistische tendensen te veel invloed hebben bij het vaststellen van de sluitingsdatum van de raaptijd. Het vindt het dan ook onjuist dat de tijd in Friesland later sluit dan in de rest van Nederland. Bijgevolg staat het positief tegenover de proef van 1975 om de raaptijd te beknotten en vindt het dat deze beknotting ook in de komende jaren moet gelden. Het staat trouwens een volledig raapverbod voor, fundeert het niet op wetenschappelijke gronden, maar het vindt dat men niet van vogelbescherming kan spreken en niet tot vogelbescherming kan opvoeden als men toestaat dat de nesten worden geplunderd: men moet erbij hebben voor al wat leeft en groeit.

De Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden vindt dat er, afgezien van het gewoonterecht, geen redenen zijn aan te wijzen waarom het ene deel van Nederland meer of minder privileges zou moeten hebben dan het andere. Er mag daarom geen uitzondering voor Friesland worden gemaakt. Zuiver wetenschappelijk gezien gelooft de bond dat het rapen van eieren geen gevaar oplevert voor de kievitenpopulatie. Hij stelt echter, dat de mens niet superieur is aan de natuur, maar er een onderdeel van uitmaakt. Op grond van dit idee is het rapen van eieren niet goed te keuren aangezien dit er niets toe bijdraagt om het bestaan van de mens als soort te waarborgen.

reacties van de regionale organisaties

Men was zeer eensgezind in de antwoorden op de vragen over de raaptijd in Friesland, de proef van C.R.M. in 1975 en het idee om deze proef uit te strekken over de komende jaren. Op een enkele uitzondering na vonden alle ondervraagden dat de raaptijd in Friesland even lang moet duren als in de rest van Nederland. Bijna iedereen stond positief tegenover de proef en tegenover het idee om deze in de komende jaren te herhalen. De belangrijkste argumenten hiervoor waren:

- een bepaling is een bepaling en er is geen reden om Friesland hiervan uit te sluiten.
- de broedtijd begint in Friesland niet later dan in Groningen of Drente.
- bij de oude regeling kwamen veel eierzoekeurs uit de rest van Nederland in de laatste week van de Friese raaptijd naar Friesland om daar verder te rapen en gingen omgekeerd veel Friezen eerst buiten hun provincie aan de slag voor ze de laatste week in eigen provincie gingen rapen.
- één proef is geen proef.
- de kans op een succesvol broedsel moet zwaarder wegen dan de traditie.

- de bedreiging van de kievit door vermindering en verkleining van broedgebieden is in Friesland niet kleiner dan elders.
- het spelen met een sluitingsdatum verzwakt de argumentering. De meerderheid (ca. 80 %) is bovendien voorstander van een algeheel verbod op het rapen van kievitseieren. Veel organisaties gaven hierbij duidelijke argumenten. Gezien de veelzijdigheid hiervan hebben we ons beperkt tot de volgende bloemlezing, onderverdeeld in drie categorieën:

biologische argumenten

- de broedgebieden krimpen elk jaar verder in door wegen- en woningbouw,
- in onbeschermd gebied komen de eerste jongen later uit dan in beschermd gebied en kunnen ze door de geavanceerde landbouwmethoden vaak moeilijker groot worden gebracht.
- doordat het hooien en het maaien van kuilgras steeds vroeger beginnen hebben de vroegste legfels de beste kans op succes.
- in 'onze' weidevogelreservaten is na het stoppen van het rapen en het herstel van de rust grote vooruitgang van de stand boektoekt.

- uit nestverstoring van allerlei aard blijkt dat daarna een aantal vogels niet meer tot broeden komt.
- het is niet bewezen dat het eierrapen geen nadelige invloed op de vogelstand heeft.
- de Kievitenstand in Nederland laat het rapen van eieren niet meer toe.

pedagogische argumenten

- het zoeken van eieren kan een sport worden genoemd, maar het rapen ervan is opvoedkundig nooit goed te praten.
- het rapen maakt het onmogelijk om de algemene opinie voor de vogelbescherming te winnen.
- het rapen is strijdig met de dierenbescherming,
- het rapen van Kievitseieren stimuleert het rapen van andere eieren.
- men kan kinderen moeilijk uitleggen waarom ze het ene ei wel en het andere niet mogen rapen.
- er zijn betere manieren om de jeugd liefde voor de natuur bij te brengen dan het lastig vallen van Kieviten.
- het beschermen van de ene soort en belagen van de andere schept verwarring.

ethische argumenten

- het leggen van eieren in de natuur heeft niet tot doel deze door de mens te laten rapen.
- het rapen is onaanvaardbaar in het kader van het nationale en internationale natuurbeheer,
- bij de huidige bevolkingsdichtheid en economie dient men de natuur zoveel mogelijk te ontfangen.
- men blijft het eten van eieren van wilde vogels als een delicatesse beschouwen zolang men mag rapen. Bij een verbod zal men dat op den duur als verwerpelijk ondervinden.
- niemand, behalve de Kievit zelf, heeft behoefte aan Kievitseieren.
- het is moeilijk om de Italianen te verwijten dat ze trekvogels vangen zo lang wij zelf in eigen land zaken als het eierrapen toe blijven staan.
- het eierrapen verhindert de Nederlandse natuurbeschermingsorganisaties hun Belgische en Ierse collega's te steunen bij hun campagnes voor het afschaffen van de jacht op Kieviten.

Bij de tegenstanders van een algeheel verbod kwam als voornaamste argument naar voren, dat er een uitzondering moest worden gemaakt voor te vroeg gelegde eieren, (Volgens de Stichting is dit een rationalisatie achteraf, die bovendien onjuist is, omdat de broedtijd bij vogels door natuurlijke factoren wordt bepaald zodat er dus geen sprake kan zijn van te vroeg of te laat gelegde eieren). Een enkeling voert als argument aan, dat het rapen een sport is. Anderen zijn bang, de Friezen voor het hoofd te stoten en wijzen op de goede nazorg door de Friezen; bij een verbod zouden ze deze nazorg kunnen verwaarlozen. (Onder nazorg verstaan de Friese vogelbeschermers het merken van nesten, waardoor uitmaaien wordt voorkomen). Tenslotte zijn sommigen wel vóór een verbod, maar dan via een geleidelijke afbouw. Als eerste stap hiertoe zien ze een algemeen verbod op de handel in en de opslag en export van eieren. Dit punt is ook door verschillende voorstanders van een ogenblikkelijk algeheel verbod genoemd. Een van de verenigingen voegde hieraan toe, dat op de eiermarkt in Purmerend jaarlijks zo'n 100.000 à 140.000 eieren worden verhandeld.

conclusie

Het is niet eenvoudig om de verschillende argumenten die werden aangevoerd samen te vatten in één beknopte, alles dekkende argumentatie voor het instellen van een verbod op het rapen van Kievitseieren. Wel kan onder verwijzing naar de uitvoerige opstelling van al die argumenten worden gesteld, dat de enquête op overtuigende wijze heeft aangetoond, dat de meerderheid van de leidende functionarissen van de vogelbescherming in Nederland zowel op biologische als op pedagogische en ethische gronden ten zeerste pleit voor een algeheel verbod op het rapen van Kievitseieren.

De Kievitencommissie

leve de kerstmaaltijd

een kerstvertelling door ted van turnhout

Toen ik het grote verzamelhol kwam binnenhuppelen ging er een groot gejuich op. Het gebeurt dan ook niet elke dag dat de voorzitter van het Konijnenparlement zich in de gewone duinen begeeft. Het had me trouwens heel wat moeite gekost de lange weg van de hoofdstad, alwaar ik een riant hol vlak bij 't paleis bewoon, naar hier af te leggen. Ik werd al een jaartje ouder en mijn zittende functie was ook niet bepaald bevorderlijk om minstens tien kilometer duin op en af te rennen. Maar het was dit keer onverantwoord de buitengewone vergadering van het Konijnenparlement in de hoofdstad te houden. Immers, het was al december: de maand waarin ieder konijntje op z'n qui-vive moest zijn, op z'n tellen behoorde te passen, en zich niet door wat ook moest laten strikken; kortom,
HET WAREN DE DONKERE DAGEN VOOR KERSTMIS.

En dat was ook de reden waarom de kiesgerechtigde leden van onze konijnenstam 'n buitengewone vergadering hadden geëist. Het moest nu maar eens afgelopen zijn met die afschuwelijke december-angst. Er was geen dier in bos of duin dat zich in deze tijd voor Kerstmis zonder beven buiten het nauwe cirkeltje van nest of hol durfde te begeven. Moest men zich toch door honger gedreven verder wagen, dan was 't altijd weer een grote opluchting wanneer je heelhuids terugkwam. Want overal lagen ze op de loer: de grote mensen uit de stad die met hun geweren, vallen en strikken in deze kersttijd een ware slachting onder het kleinwild en 't gevogelte hielden. Ach, er waren oudere dieren die er wel begrip voor hadden: zo was de natuur nu eenmaal. Een oud konijnegezegde zei het al: decembermaand slachtmaand. Ze konden zich niet herinneren dat het ooit anders was geweest. De mensen vierden in deze maand het feest van Kerstmis, de dag waarop heel lang geleden het kindje Jezus was geboren. En volgens een hoogbejaard lid van het Genootschap ter Bevordering van de Konijneplaag (het G.B.K.) heeft dit kindje de traditie ingesteld, dat op zijn verjaardag alleen maar kleinwild en gevogelte gegeten mag worden. Juist omdat dit kindje Jezus onder zulke behoeftige omstandigheden geboren was, wilde men laten zien dat het ook anders kon. Nou, daar konden wij van meepraten, want in elke konijnenfamilie was er wel rouw wanneer

het nieuwe jaar aanbrak. De een treurde om z'n vader, de ander om zijn jongste zusje, nee, er waren maar weinig gezinnen die er zonder velscheuren afkwamen.

En zo werd de vergadering steeds roeriger, tot een klein konijntje dat zich uiterst links van het midden had opgesteld riep: "We moeten de vakbond inschakelen." En zo gebeurde. Van links klonk er een zwak gejuich toen de leider van het N.K.V.V. (het Nationale Konijnen-Vakverbond) zich naar het podium begaf. "Kijk es hier", sprak het roodstaartje, "gezien het trend-

matig escaleren van de huidige confrontatie dacht ik te moeten streven naar een zekere herwaardering en polarisatie van deze problematiek." Hierna was het even stil in het grote verzamelhol. Niemand nam het woord omdat men tegen zulke wijsheid niet opgewassen bleek. Het enige wat mij te doen stond was in m'n poten klappen, want zelfs in het parlement had ik zulke krachtige be-woordingen nog niet mogen vernemen. Maar de vakbondsleider ging verder: "En wat betekent dat?" Doodse stilte weerom. "Dat betekent, mijne heren,

dat we ons gaan aansluiten bij onze kameraden die ook het slachtoffer van Kerstmis kunnen worden. Dus samenwerking met de hazen-, fazanten- en alle andere bonden die de belangen van het klein-wild en het gevogelte verdedigen. En wat is dan onze volgende stap?" Ademloze stilte. Kameraad Roodstaart keek eens glunderend rond; wat genoot hij van z'n succes. "We gaan protesteren." Na dit gezegd te hebben riep hij nog gauw: "Leve de vakbond!", maar dat ging gelukkig in het oorverdovend gejuich verloren.

En zo trokken we op naar de stad. De mensen konden ons van verre horen aankomen, want de patrijzenbond had zelfs voor een fanfare-orkest gezorgd. En dan onze protestborden!" Geef Kerstmis inhoud: spaar ons leven!" en "Uw kerstgebraad-onze overledene!" Twee enorm grote hazen hadden 'n lang spandoek tussen zich in, waarop stond te lezen: "Lagen de hertjes bij nachte soms op volle strikken te wachten?" Aandoenlijk waren twee fazanten die een bord omhoog hielden met: "Wij willen liever niet gevuld uw kersttafel sieren!" Uit de duinen waren zelfs dieren meeg gekomen die we helemaal niet uitgenodigd hadden. Zo zagen we een ree met: "Prettig kerstfeest maar niet over mijn rug!" En achteraan liep een vos met de volgende tekst tussen zijn voorpoten: "Als de boeren passie preken, vos let op hun streken." Niemand begreep wat dat nu met onze actie te maken had, maar het zou sneu zijn het dier weg te sturen want hij had toch zo'n mooi protestbord gemaakt.

Bij het paleis van de koning hield men stil, maar er gebeurde niets. Af en toe zag je in een huis gordijnen bewegen; soms vluchtig 'n mensenhoofd achter een raam. Niemand echter die zich op straat begaf. Ook de koning liet zich niet zien, en de meegenomen petitie werd dan ook stilletjes op de stoep van het paleis gelegd. De mensen schaamden zich diep en bleven binnen. Eindelijk waren hun ogen open gegaan. Hoe was het toch mogelijk geweest dat ten gerieve van hun kerstfeest onder het klein-wild en het gevogelte elke keer zulk 'n slachting was gehouden. En de koning schaamde zich nog meer, want zijn kerstmaaltijd was helemaal een en al malse bout. De volgende dag vaardigde hij een decreet uit waarin hij z'n onderdanen verbood nog langer op deze onschuldige diertjes en vogels te jagen. Slechts enkele, met name genoemde jagers waren van deze bepaling uitgezonderd. En vanaf die dag werd de december-maand ook voor ons een feestmaand. Eindelijk waren we VERLOST van die afschuwelijke angstgedachte, dat op de verjaardag van het Kerstkindje ons al of niet gebraden jasje zou worden uitgetrokken.

GEEN JAGER MEER ALS PRESIDENT VAN HET W.W.F.

De Stichting Kritisch Faunabeheer heeft op 25 november j.l. het internationaal congres van het wereldnatuurfonds, dat onder voorzitterschap van Sir Peter Scott, plaats vond in San Francisco (28 nov.-3 dec.) en waar onder meer de opvolging van Prins Bernhard als president aan de orde kwam, een telegram met de volgende inhoud gestuurd: "World Wildlife Fund, now is the time to get yourself a non-hunting president and a non-hunting image." Kies geen jager meer tot voorzitter.' Het congres besloot de vacature nog een jaar te laten bestaan. Dat is een gelukkige bijkomstigheid want één van de belangrijkste kandidaten blijkt nota bene Carl-Gustaaf, koning van Zweden, te zijn. Een man die zeker niet meer overtuigend overkomt dan zijn illustere voorganger. Carl-Gustaaf is eveneens een verwoed jager. In 1975 haalde hij zich nog de woede van de Zweedse en Finse natuurbeschermers op de hals nadat hij met president

Kekkonen van Finland in enkele dagen tijds maar liefst 1300 tamme fazanten doodde. Terwijl een foto van deze "sportieve" vorst bij een wagen met 59 geschoten elanden nog vers in het geheugen ligt. Op zijn huwelijksreis verdreef hij de verveling door op haaien te vissen.

In de huidige strategie van het wereldnatuurfonds past een president die invloedrijk en liefst van adel is en geld en vooral veel relaties heeft. Voor een deel beantwoordt Carl-Gustaaf zeker aan deze eisen. Maar is het wereldnatuurfonds niet meer gebaat bij een president die gekozen is op grond van zijn deskundigheid en betrokkenheid bij het streven van het fonds en dat streven niet doorkruist door bijvoorbeeld te jagen? Wij denken van wel. Bovendien zal zo'n president het wereldnatuurfonds beslist geloofwaardiger doen overkomen met name in de landen waar het geld vandaan komt.

Fazantenjacht Carl Gustaf zet kwaad bloed in Zweden

ARNHEMSE COURANT 25 NOV 1975

(Van onze correspondent)

STOCKHOLM-HELSINKI — De fazantenjacht waaraan de Zweedse koning Carl-Gustaf de afgelopen dagen op uitnodiging van de Finse regering heeft deelgenomen, heeft kwaad bloed gewaaid bij veel dierenbeschermers. Binnen enkele dagen werden ruim 1300 fazanten en per vergissing ook één kraai doodgeschoten, iets dat in de massamedia tot scherpe negatieve reacties heeft geleid.

De Zweedse koning en de Finse president worden ervan beschuldigd half-tamme fazanten te hebben geschoten, iets dat ervaren jagers als een schiet-

partij in een kippenhok omschrijven.

Het sociaal-democratische dagblad Demari trekt in een hoofdartikel fel van leer tegen wat men een bloedbad onder het vogelbestand noemt, en vraagt zich af of dit in overeenstemming is te brengen met de wet op de dierenbescherming in Finland.

Ironische artikelen in de Finse en Zweedse pers spreken over een ontsporing van wat eens jachtcultuur was, terwijl een televisiebericht duidelijk liet zien hoe de half-tamme fazanten als vogels op een lijnstok werden afgemaakt. Betsdrukt wordt, dat het hierbij niet ging om

zogenoemd normaal afschieten, maar dat rijkelijk geprobeerd werd een rucori te vestigen.

Foto's in de dagbladen toonden de trotse jagers naast wagens achter tracloren waaraan honderden dode fazanten bungelen, die een bloedspoor in de sneeuw achterlieten. In het parlement in Helsinki was deze „jacht" ook het onderwerp van gesprek, waarbij men algemeen tot de conclusie kwam, dat het een ongewoon onsmakelijke vertoning is geweest. Voorgesteld werd gasten voortaan onschuldig vermaak te bieden, zoals skiën, saunabaden of het bijwonen van concerten.

VOGELJAAR KLAAGT TREK VOGELMOORD AAN

Tijdverdrijf, sensatie, "sport", maken dieren to* lijdend voorwerp. Ook buiten Ned and: Het Vogeljaar (tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming) heeft zijn oktobernummer geheel gewijd aan de vogeljacht in Zuid-Europa. Gedetailleerde maar beklemmende informatie over de massale slachtpartijen die deur plezierjagers bedreven worden. Aan de orde komen o.a. de vogelmoord in Zuidwest-Frankrijk, Turkije: het Mekka van jagers, vogelopzetters en eierverzamelaars; vogeljacht op Cyprus; Malta, de vogelval in de Middellandse Zee; en Italië in de ban van de vogeltrek. De argumenten zijn dezelfde als die in Nederland gebruikt worden; er zijn toch vogels genoeg, het is maar voor de aardigheid, voor een zakcentje, het is volksvermaak, ontspanning en cultuurhistorisch gegroeid. Ook in Nederland worden kievits-eieren geraapt enkel omdat het een diepgewortelde gewoonte is, goudplevieren "geflapt" alleen omdat het een oud volksgebruik is en watersnippen geschoten uitsluitend omdat jagers er zo'n aardigheid in hebben. Ook in Nederland worden trekvogels uit andere landen gedood, zonder dat wij er zicht op hebben of de stand het wel kan lijden. Zolang wij in Nederland deze misstanden niet hebben opgeruimd, kunnen wij de Zuid-europeaan moeilijk verwijten maken.*

Voor losse nummers van Het Vogeljaar wende men zich tot W. A. Werkman, Beliaertstraat 16, Bennekom, tel. 08389-7024, (prijs f 3,- exclusief f 0,90 verzending voor 1 exempl. en f 1,30 voor 2 exempl.)

STELLING

'Met het besluit van de Minister-raad van 30 januari 1976 voor Friesland de raaptijd van Kievit seieren, in afwijking van de rest van het land, met één week te verlengen op grond van de overweging dat in die provincie na de raaptijd aan de bescherming van de nesten veel zorg wordt besteed, worden de Friese kieviten blij gemaakt met een dode mus.' (Stelling 11 bij het proefschrift 'Nationaal of verzuild' van J.H.J. van den Heuvel, juni 1976).

statistisch overzicht kievitene enquête

Commissie enquête rapen kievits-
eieren.

In totaal zijn 55 reacties binnengekomen, waarvan 50 met antwoorden op het enquêteformulier. Van deze 50 waren 44 reacties namens verenigingen en 6 namens personen.

Van de 44 verenigingen opereren 4 landelijk en 40 regionaal. Twee van de landelijke verenigingen hadden het enquêteformulier ingevuld; de andere twee stuurden een brief waarin ze hun standpunt zodanig omschreven, dat het niet in de enquête-uitslag kon worden verwerkt.

In totaal zijn in het volgend overzicht 48 reacties verwerkt.

Vraag 1. Vindt u het juist, dat de sluitingsdatum voor de raaptijd van kievitseieren in Friesland later zou vallen dan in de rest van Nederland ?

- 2 vonden dit juist; beide voerden hiervoor argumenten aan.
- 44 vonden dit niet juist; 21 hiervan voerden hiervoor argumenten aan.
- 2 hadden hierover geen mening.

Vraag 2. Beoordeelt u het positief dat de staatssecretaris van CRM de raaptijd van kievitseieren in 1975 (als proef) voor wat betreft Friesland heeft beknot ?

- 39 beoordeelden dit positief.
- 1 beoordeelde dit negatief.
- 5 hadden hierover een genuanceerde mening.
- 3 hadden hierover geen mening.

Vraag 3. Vindt u dat dit ook voor 1976 en later moet gelden ?

- 38 vonden van wel.
- 2 vonden van niet.
- 5 hadden hierover een genuanceerde mening.
- 3 hadden hierover geen mening.

Vraag 4a. Staat u een volledig verbod tot het rapen van kievitseieren in geheel Nederland voor?

- 37 verklaarden zich voorstander hiervan.
- 6 verklaarden zich tegenstander hiervan.
- 4 hadden hierover een genuanceerde mening.
- 1 had hierover geen mening.

Vraag 4b. Fundeert u deze mening op wetenschappelijke gronden ?

Van de 41 die vóór een algeheel verbod zijn of hierover een genuanceerde mening hadden, verklaarden:

- 28 dat ze dit op deze gronden deden.
- 9 dat ze dit niet op deze gronden deden.
- 4 dat ze hierover geen mening hadden.

Vraag 4c. Fundeert u deze mening op pedagogische en/of didactische gronden ?

Van de 41 die vóór een algeheel verbod zijn of hierover een genuanceerde mening hadden, verklaarden:

- 28 dat ze dit op deze gronden deden.
- 6 dat ze dit niet op deze gronden deden.
- 7 dat ze hierover geen mening hadden.

Vraag 4d. Fundeert u deze mening op ethische gronden ?

Van de 41 die vóór een algeheel verbod zijn of hierover een genuanceerde mening hadden, verklaarden:

- 34 dat ze dit op deze gronden deden.
- 1 dat hij dat niet op deze gronden deed.
- 6 dat ze hierover geen mening hadden.

In totaal werden door 22 één of meerdere ethische argumenten aangevoerd. De 6 die zich tegen een algeheel verbod verklaarden konden hiervoor geen argumenten op deze gronden aanvoeren.

Tenslotte:

- 3 berichtten, dat ze zelf ook een protestbrief hadden gestuurd aan de staatssecretaris van CRM
- 6 verklaarden zich voorstander van een algeheel verbod op de handel in, en de verkoop, opslag en export van kievitseieren.

STELLING

'Het is van belang dat bij de Jachtwet en de Vogelwet strafbaar gestelde feiten niet langer worden beschouwd als overtredingen, maar als misdrijven.*

(Stelling bij het proefschrift 'The Musk-rat in The Netherlands' van W.J.Doude van Troostwijk, juni 1976).

VRIENDEN VAN DE VOS

In Frankrijk is een nieuwe natuurbeschermingsvereniging opgericht: Les amis des renards et autres puants (A.R.A.P.). De initiatief nemers, een groep zoölogen en dierenartsen, willen een eind maken aan de moord op roofdieren, met name de moord die plaats vindt onder het futiele voorwendsel van hondsdelheid, een ziekte die in Europa slechts in uitzonderingsgevallen dodelijk afloopt. De bestrijding van de vossen (onder andere met blauwzuurgas en strychnine) heeft daarentegen in Frankrijk jaarlijks de dood van een aantal mensen, waaronder vooral kinderen, veroorzaakt. (Gard, Isère). Sterker nog: hondsdelheid verspreidt zich des te sneller naarmate men meer gezonde vossen uitroeit. Dit heeft de specialisten van Malzéville ertoe bewogen, hun onderzoek op andere zaken te richten, waarmee ze een diagnostische vergissing erkenden.

Het adres van de A.R.A.P. is: Cabinet vétérinaire, 138 Boulevard Murat, 75016 Paris.

(Le Courier de la Nature, 41:49, 1976).

STELLING

'Het is onwaarschijnlijk, dat men door te trachten de vos uit te roeien de Rabiëverspreiding in Nederland onder controle kan krijgen.' (Stelling bij het proefschrift 'Studies on cell-mediated immunity in the Rat' van W.W.Bakker, 1976).

BESTRIJDINGSSUCCES BIJ DWERGBEVERS

Hieronder volgt een overzicht van het aantal gedode dwergbevers per provincie sinds 1950.

	1950	1960	1965	1970	1972	1973	1974
Groningen	-	-	-	1	482	520	1823
Friesland	-	-	-	1	1	-	1
Drente	-	-	-	1	313	619	2153
Overijssel	-	-	-	441	800	1004	1295
Gelderland	-	-	-	43	805	1415	2515
Utrecht	-	-	-	-	1	-	23
Noord-Holland	-	-	-	-	-	-	-
Zuid-Holland	-	-	-	4	8	26	261
Zeeland	2	42	288	2976	4447	7414	13860
Noord-Brabant	335	351	4740	10425	16459	22502	30405
Limburg	-	3	14	346	475	485	1235
Nederland	337	396	5042	13837	23790	33985	53650

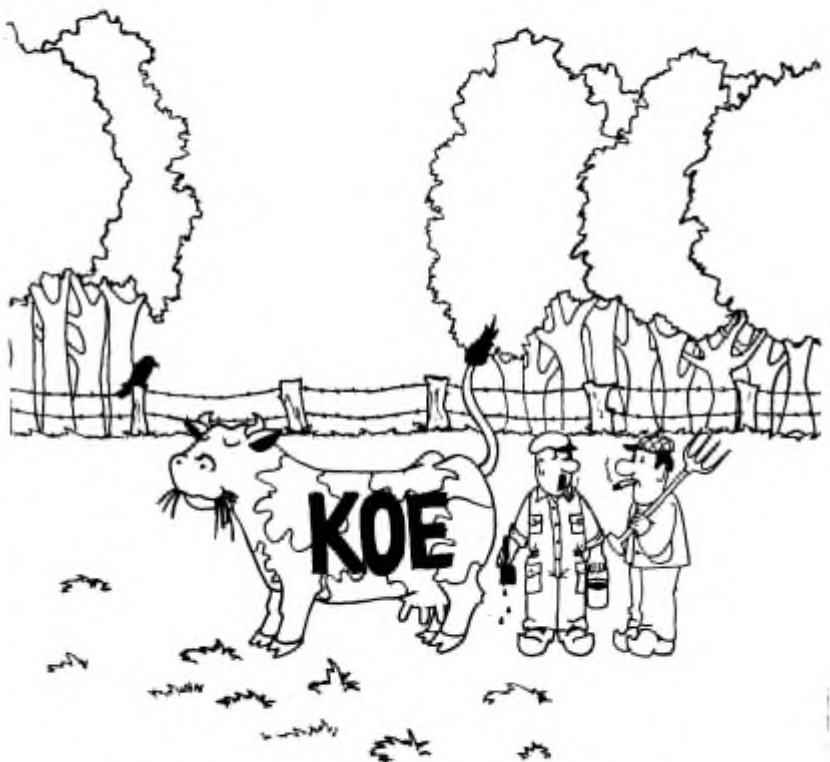
Zoals te zien is kwamen de dwergbevers in Brabant ons land binnen en is met de toename van de bestrijdingsactiviteiten ook het aantal dwergbevers sterk toegenomen. Ook het feit dat het doodmaken van dwergbevers nu een gewild beroep is geworden en steeds meer gemeenschapsgelden aan de bestrijding besteed worden, heeft niet kunnen verhinderen dat in 1976 de dwergbever in Noord-Holland is aangeland.

ABORTUS MET HET GEWEER

't Ergste is: ik heb op een stuk land een honderdtal drachtige koeien lopen en de mannen van de jagersvereniging lopen daar in het wilde weg tussenendoor te schieten. Natuurlijk niet op de pinken zelf, maar het gevolg is dat ongeveer 30 procent

van deze prachtige koeien in het geheel niet, of veel te vroeg dood geboren kalveren baren.'

(Veehouder M.T.Boom uit Schermerhorn in de Alkmaarsche Courant van 13-11-1976).

DIT IS MAAR EEN VOORZORGMAATREGEL TEUN, WANT MORGEN HOUDEN ZE HIER EEN DRIJFJACHT.

'WANDELING' IN NATUURMONUMENT

DE STEEG - Families uit Gouda, Tilburg, Amsterdam en Delft en uit nog vele andere plaatsen van ons land, die in hun woonstee een spoor-kaartje hadden gekocht met bestemming Dieren, om vrijdag van daaruit de mooie spoorweg-wandelroute naar Rheden te gaan wandelen, zijn op hun laatste herfstvakantiedag wel heel bedroegen uitgekomen. Maar niet alleen zij: met hen nog enkele honderden andere wandelaars en fietsers. De gesloten wildbaan van de Onzalige Bossen, een terrein van 1000 hectare, was vrijdag jl. afgesloten wegens jacht door een jachtcombinatie, die dit terrein heeft gepacht. Een handvol jagers moest er op wilde zwijnen schieten, waarbij ten aanzien van de vaststelling van de datum van deze jacht geen rekening was gehouden met de belangen van anderen: het was immers nog herfstvakantie. Vele touristen zagen daardoor hun plannen in duigen vallen.

De fietsers en wandelaars moesten met de Carolinahoeve als hun eindpunt genoegen nemen. Gelaten naar de bosrand kijkend hoorden ze de schoten der jagers. Maar, zo vertelden ze, ook het krijsen van een zwijn, dat waarschijnlijk door een misplaatst schot was geraakt. Het was niet te verwonderen, dat een jager, in het zicht van de hoeve, door het daar aanwezige publiek werd uitgejouwd. Men hoefde immers maar te rich-ten en te vuren op de biggen, die achter de zeug aankomend, door de drijvers waren opgejaagd. Zelfs, zo vertelden de verontwaardigde hoeve-bezoekers, zou een zeug dat zogende jongen bij zich had, aangeschoten zijn. Opmerkingen als: "Het is absurd, wat we hier vandaag hebben meegemaakt", kon men dan ook horen.

Het is te betreuren, aldus de wandelaars, dat de jagers-pachters in samenspraak met Natuurmonumenten niet een andere dag voor deze drijfjacht hadden kunnen vaststellen. Het is immers al jaren bekend, dat aan de NS-wandelingen in de herfstvakantie druk wordt deelgenomen. "Krijgen wij nu ons reisgeld vergoed?" vroeg men zich af. Uiteraard waren er ook heel wat opmerkingen te horen ten aanzien van de wijze van jagen: een drijfjacht, regulerend in de natuur? Bij de Carolinahoeve was boven het plattegrondje van het natuurgebied een door-regend papier-tje geprikt met de vermelding: levensgevaarlijk, het gebied te betreden. Het terrein was door waarschuwborden afgezet, als gold het een militaire schietoefening. Zowel datum als wijze van de jacht-partij wekten het ongenoegen van de teleurgestelde wandelaars-fietsers-natuurgenieters.

Uit: Gelders Nieuwsblad
28 oktober 1976

jagen in frankrijk

door aneke van swelm

Een deel van de Franse milieustatistiek bestaat uit gegevens over jacht, in- en uitvoer en kweken van dieren, aantallen jachtakten, en gegevens over de jagers zelf: wie jaagt, waar en om welke redenen?

In 1830 waren er 44.000 jachtaktehouders, in 1930 1.610.000, in 1972 is dit opgelopen tot 2.253.000.

In 1969 werden in Frankrijk de volgende diersoorten gekweekt voor de jacht: patrijs (210.000), rode patrijs (250.000), haas (3.000), wild zwijn (5.000), wilde eend (320.000) en fazant (2.500.000). Ter vergelijking: het aantal in Nederland gekweekte fazanten wordt geschat op 1.000.000 (1976).

De invoer van "levend jachtwild" omvatte in de periode tussen 1 oktober 1972 en 31 maart 1973 de volgende aantallen:

- haas 175.203
- fazant 104.137
- patrijs 66.893
- grof wild 130 (niet gespecificeerd).

De voornaamste leveranciers zijn Hongarije, Polen en Tsjecho-Slowakije, Nederland wordt niet genoemd. Bekijken we evenwel de waarde van de invoer uitgedrukt in francs, dan blijkt dat vanuit Nederland voor Fr. 130.000 aan levend haar- en/of veerwild werd ingevoerd. Totaal werd voor bijna Fr. 26.000.000 ingevoerd.

Een aantal gegevens betreffende de jacht in Frankrijk in 1972 zijn ontleend aan het proefschrift van M.H. Balédent: "Chasse et tourisme en France, situations et perspectives", die promoveerde aan de universiteit van Aix-Marseille. Hij hield een enquête onder 5222 jagers, waarvan er 1390 (27%) reageerden. Uit zijn gegevens blijkt dat 46% van de jagers komt uit dorpen kleiner dan 2000 inwoners en 75% uit plaatsen tot 20.000 inwoners. Gejaagd wordt in alle klassen van de bevolking, de middengroepen vormen echter de hoofdmoot (24%).

De diverse vormen van jacht zijn als volgt verdeeld:

- open landschap 29% (patrijs, haas etc.).
- bos, klein wild 30% (fazant, haas, konijn).
groot wild 11% (hert, zwijn).
- bergen, 2% (gems, steenbok, moeflon, haas, Europese steenpatrijs).
- trekvogels, waterwild 10% (ganzen, eenden, steltlopers etc.).
- overige soorten 18% (duiven, snippen, kwartels, lijsters).

De jacht geschiedt voornamelijk in de vorm van drijf- of klopjacht namelijk 44%. Van de jagers jaagt 60% met een hond. In Frankrijk zijn ongeveer 6 miljoen jachthonden, 46% van de jagers gaat één keer per week jagen, 34% nog vaker. Meestal, bij 47%, duurt de jacht de hele dag. Een aantal jagers (19%) maakt binnen Frankrijk zelf toeristische uitstapjes om te kunnen jagen. De voornaamste motieven hiervoor zijn: problemen bij het vinden van goede jachtterreinen (36%), de eenvoudige en goede organisatie (14%) én de zekerheid te kunnen schieten (32%), hetgeen tevens het belangrijkste argument is voor jagers die naar het buitenland gaan. Ongeveer 250.000 jagers deden dat tenminste eenmaal met enig doel te gaan jagen. De jacht is voor 47% een belangrijke vrijetijdsbesteding en voor 19% de belangrijkste, nl. een 'loisir essentiel'.

Jachtmotieven zijn:

- liefde voor de natuur	28%
- behoefte aan lichaamsbeweging	18%
- plezier van onder vrienden zijn	12%
- natuurlijk instinct	13%
- het schieten	18%
- eenzaamheid	5%
- andere redenen en geen antwoord	6%

Bespreking

Jacht als natuurbeheer en de jager als handhaver van het natuurlijk evenwicht, in Nederland veel gebruikte argumenten, worden niet genoemd. In Frankrijk zijn, in tegenstelling tot Nederland, dergelijke rationalisaties niet nodig omdat de Franse publieke opinie (nog) niet zo tegen jacht gekant is als in ons land. Uit de motieven blijkt dat het merendeel ook zonder geweer en jacht aan zijn trekken kan komen.

Opvallend is dat in de jachtstatistieken geen aantallen geschoten dieren worden opgegeven. Het lijkt geen twijfel, dat deze cijfers, als ze er waren, een schok te weeg zouden brengen. In het Vogeljaar (nr 5, 1976) wordt een tipje van de sluier opgelicht.

Volgens Baron Antoine Reille wordt de jacht op watervogels in Frankrijk gedurende de periode van 27 juli tot 22 maart dag en nacht beoefend. Vanuit schuilplaatsen aan de oevers van vijvers waarin lokvogels zijn uitgezet, schieten honderdduizenden jagers op waterwild. Niet meer dan 60.000 à 70.000 jagers - 3% volgens de jachtstatistieken - beoefent deze jacht legaal.

Andere middelen dan het geweer om dieren, m.n. vogels, te bemachtigen worden in de statistieken niet genoemd, toch zijn ze legio, en kosten ze miljoenen vogels het leven. De statistieken maken alleen melding van wettelijk toegestane praktijken, en hoewel die door natuurbeschermers sterk afgekeurd worden, de illegale -oogluikend toegestane- vangsten slaan alles. Max Crouaux geeft daarvan het volgende voorbeeld, In de bossen van Les Landes worden in het voorjaar krachtens een feodaal privilege duizenden tortelduiven gedood omdat ze schadelijk zouden zijn. De vogels worden vanuit alle denkbare en ondenkbare plaatsen belaagd, zelfs vanuit huizen. Pikante noot: in Les Landes is geen gewas te vinden waaraan tortelduiven schade kunnen berokkenen.

Bij de najaarstrek wordt alles wat vliegen kan beschoten of het slachtoffer van slagnetten of vallen, De commerciële belangen zijn groot. Ook de -beschermde- roofvogels worden systematisch uitgeroeid door de vangers van leeuweriken met netten en de jagers op hout- en tortelduiven.

Uit de statistieken blijkt, dat in 1967 14,4%, dat wil zeggen 2.300.000 Franse huisgezinnen, een jachtuitrusting bezat en 27,8%, dat wil zeggen 4.450.000 huisgezinnen, een visuitrusting had. De vrees is niet ongegrond dat de cijfers voor 1976 een stuk hoger zijn.

Een ernstige tekortkoming van de statistieken is, dat over de schadelijke neveneffecten van jacht, zoals het inbrengen van lood in het milieu en het aanschietsen van dieren, met geen woord gerept wordt. Verkochte hoeveelheden munitie blijven onvermeld.

Deze vorm van jachtstatistieken is onvolledig, onjuist en zeker niet voor Nederland aan te bevelen.

Bronnen

- 1) Environnement et cadre de vie, dossier statistique Tomé 1., Ministère de la Qualité de la vie, France.
- 2) Reille, Baron Antoine: De Bescherming van trekvogels in Frankrijk, Het Vogeljaar nr 5, 1976.
- 3) Crouaux, Max: De vogelmoord in Zuidwest-Frankrijk, Het Vogeljaar nr 5, 1976.

BEGRIP

'De natuur kan het niet meer alleen, haar mogelijkheden zijn te zeer beperkt. Zo ziet U en zo zie ik met U de noodzaak van afschot als een middel voor een gezonde wildstand: een gerégelde jacht natuurlijk, gecontroleerd en aangepast aan het belang van het jachtterrein en zijn bevolking. De weerstand tegen de jacht is wel te begrijpen, want dierenliefde komt soms meer voort uit sentiment dan uit verantwoordelijkheidsbesef, en het sentiment kan bijziende zijn.'

(Prins Bernhard bij de uitreiking van de Zilveren Anjer aan Rien Poortvliet op 24 juni 1976).

KALMEREND SNUFJE

De mannetjes van de bontebok, een Zuidafrikaanse antilope-soort, staan bekend om hun agressiviteit. Dit territoriale dier markeert zijn domein met een sterk riekende vloeistof, die uit een klier aan de voet wordt afgescheiden. Onderzoekers hebben met behulp van deze vloeistof een chemische stof ontwikkeld. Valt een bontebok normaal gesproken iedere indringer onmiddellijk aan, zodra hij de nieuwe chemische substantie ruikt kalmeert het dier onmiddellijk, zelfs zo dat hij zich liet aaien. De Zuidamerikaanse interesse is mede zo groot omdat men hoopt door middel van een chemische barrière andere diersoorten ervan te weerhouden, schade aan te richten aan landbouwgewassen. Dergelijke middelen zouden aanmerkelijk goedkoper zijn dan conventionele methoden zoals wildrasters en bovendien minder destructief dan jacht.

waterwild tellen

door guus van duin

Zonaar een paar korte opmerkingen over wat je kunt meemaken op de maandelijkse teldag van watervogels op het IJsselmeer. Als je geluk hebt val je direkt met je neus in de boter. Dat geluk hadden wij vorig jaar op 20 september. Vlak bij de vuilstortplaats aan de Dienerzeedijk kwam een aantal jagers aan land. Eén van hen, nonchalant gelijk een 'man' betaamt, droeg twee wintertalingen, één krakeend en vijf tafeleenden. Omdat ik iemand ben die zijn mond moeilijk kan houden over dit soort heldendaden vroeg ik de jager of hij het echt nodig vond om te jagen, of het bijvoorbeeld in het belang van de eenden is om te schieten. Hierop krijg je nooit antwoord bij vogelschutters; wat dat betreft hebben zij het moeilijker dan hun collegae die de roodwildstand 'op peil' houden. Ook de publieke opinie is hen meestal niet zo welgezind. Terrecht worden zij vergeleken met jagers uit Zuid-Europa, hoewel deze er waarschijnlijk een belangrijke bijverdienste aan hebben, iets wat hen overigens niet vrijpleit ten opzichte van hun medejagers in Nederland.

Maar de laatste categorie wordt bijkans doodgegooid met prachtige natuurfilms op de televisie, zodat onwetendheid geen excuus kan zijn.

Wel nu, plotseling scheen de man iets te binnen te schieten. Hij wees op de tafeleenden en zei: "Het is juist goed om deze te schieten, in de Noordoostpolder klagen de boeren steen en been omdat ze op de akkers een enorme ravage aanrichten". Verwonderd keek ik nogmaals naar de tafels en probeerde het me voor te stellen. Honderden van die roodkoppen duikend naar het graan van de arme boeren in de polder. Zelfs met extra inspanning lukte het me niet het tafereel voor de geest te halen. Als het niet zo tekennend voor de kennis van de jager was zou het nog bijna leuk worden ook, zo'n uitspraak, zo'n uiting van verstandig natuurbeheer. Verbouwereerd vervolgden wij onze tocht.

Bijna een jaar later, om precies te zijn op 18 september, was de eerste telling van het winterseizoen 1976-1977. Aangenaam ver-rast door de hoge aantallen tijdens deze telling kwamen wij aan bij de vijfhoek, een ingedijkt stuk land achter de elektriciteitscentrale Diemen. Er lag een bootje aangemeerd. Twee mannen zaten er in, de geweren lagen naast hen. In het water lagen enkele dummies en diverse levende lokeenden. Op de kant lag ook

zo'n lokeend. Een ring om de poot, daaraan vastgeknoot een stuk touw en aan het eind daarvan een stuk lood. We stapten af en liepen naar de lokker. Het vliegvermogen was hem ontnomen, een zielig stukje vleugel zat vast aan het lichaam. Alle in het water zittende eenden waren klaarblijkelijk verbonden met een stuk lood. Ik maakte enkele, uiteraard niet vriendelijke maar ook niet bijster schokkende opmerkingen over het gedrag van de jagers. Een van hen kwam uit de boot en wees mij erop dat ik zijn eend van streek maakte. Ik vroeg hem of dat wel zo erg was in vergelijking met wat hij het dier al had aangedaan. 'Tuurlijk', zei hij, de eenden, ook die in het water, hielden van hem. Hij hoefde maar dit te doen en ze begonnen te kwaken. Voor het goede begrip, dit is de bedoeling van lokkers, doodgewoon om soortgenoten of andere soorten naar beneden te halen. De verzorger knalt hun vriendjes dan wel neer. Had dit iets met vogelbescherming te maken, vroeg ik hem. Ja zeker, per slot had hij er niet voor niets twaalf jaar over gedaan om de lokeenden zo aan hem te wennen. Maar was het dan ook nuttig voor de bescherming van in het wild levende eenden? Daarop antwoordde de schutter: "Ja, het enige wat jul-lie kunnen is kritiek hebben. Wat

doen jullie eigenlijk met jullie kijkers? Weet je niet dat jagen een traditie is?" Vervolgens pakte hij, waarschijnlijk om ons te overtuigen, de op de kant zittende lokker op, streefde hem terwijl hij kreetjes uitstootte als: poele, poele, poele, We bleven nog even kijken, meer verbijs-terd dan belangstellend. Waarschijnlijk is dit soort praktijken normaal in Nederlandse jagerskringen. Je vraagt je af of instelling van een jachtexamen verbetering in deze situatie zal brengen. We zullen geconfronteerd blijven worden met jagers die blauwe reigers, zwartkopmeeuwen en bergeenden schieten. We zullen blijven horen van die jager die, omdat hij de beesten niet kende en het toch wel wilde weten, twee ijseenden in één schot neerlegde. Van die jager die een blauwe kiekendief schoot, omdat deze boven zijn lokkers hing. Van Jagers die eksters en zwarte kraaien schieten omdat ze de eieren van hun geliefkoosd jachtwild eten. Natuurbeschermers.

Functie van de weidelijkheid

'De weidelijkheid dient om de continuïteit van de jachtmogelijkheden te waarborgen.' (Th.J. Veen, directeur van de KNJV, op een lezing voor biologiëstudenten).

jacht in natuur monu- menten

Hieronder wordt een beknopt verslag gegeven over de vergadering van het district Gelderland van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland die op 29 september jl. te Nijmegen gehouden werd.

De avond had als thema: "Jacht en natuurbescherming strijdig of verenigbaar" en had tot doel een bijdrage te leveren aan de meningsvorming van de leden der vereniging over jacht. De redactie heeft om drie redenen besloten dit verslag in Argus op te nemen,

1. In het tijdschrift De Nederlandse Jager is een zeer tendentius verslag verschenen over deze avond.
2. In het tijdschrift Natuurbehoud van Natuurmonumenten is nog geen verslag over deze avond verschenen noch is op enigerlei wijze ingegaan op het onjuiste verslag in het tijdschrift De Nederlandse Jager.
3. Het lijkt interessant voor de lezers van dit blad om een indruk te krijgen van de argumenten voor en tegen jacht die op zo'n avond naar voren komen.

Structuur van de avond:

- a. 3 korte inleidingen
- b. 3 korte commentaren van daartoe uitgenodigde gasten
- c. vragen uit de zaal.

a. INLEIDINGEN:

1. Drs. P.E.H.A. Peeters, (bestuurslid K.N.J.V. Gelderland):
Definitie: Jagen is achtervolgen en bemachtigen ("jagen zonder doden is geen jacht").

Doel:

1. recreatie; herscheppen van het oude (vervanging door predatoren)
2. zorgen voor gezonde fauna in de toekomst

In deze zin zijn jacht en natuurbescherming verenigbaar.

Aspecten:

- . Jacht is wettelijk geregeld
- . Jacht is ethisch verantwoord, ook t.a.v. uitgezet wild (vgl. kistkalveren)
- . Jacht bevordert kunst
- . Jacht brengt geld op
- . Jacht geeft werkgelegenheid
- . Jagende mens is ook deel van de natuur
- . Jager leert de natuur kennen
- . Door jacht is er meer wild

Motivering:

Jacht is:

- . toelaatbaar (oogsten van overdaad)
- . nuttig (regulering aantal)
- . nodig (schade voorkomen)
- . natuurbeheer door jager is goedkoper dan door beheerder

Voorwaarden:

- . Kennis en vorming vereist
- . Samenspel met beheerder
- . Instandhouding natuur moet gewaarborgd zijn.

JACHTOPZIENER OMSCHOLEN TOT NATUURBESCHERMER

Velen met mij zijn van mening dat de huidige situatie rond de jacht in Nederland, en alles wat daarmee samenhangt, grondig gewijzigd dient te worden. De groeiende impopulariteit van de jacht is echter niet het gevolg van een hetze van enkele milieubewuste Nederlanders, maar een gevolg van het feit dat het hele jachtbedrijf verouderd is en niet meer in deze tijd past. De argumenten van de jagers slaan niet meer aan bij een steeds milieubewuster wordende Nederlandse bevolking.

Doordat de natuur in Nederland langzamerhand wel erg schaars wordt, dient de natuur wel zeer optimaal beheerd te worden. Mijs inziens komt een belangengroep als de jagers niet in aanmerking om het beheer te leiden, vanwege de eenzijdige aanpak. De jacht kan in de toekomst in Nederland althans, nog slechts een zeer beperkte rol spelen, in dienst van een optimaal beheer van het natuurlijk milieu.

Tot heden is de jachtopziener iemand, die slechts de belangen van zijn werkgever (de jacht-heer) dient. Deze toestand heeft zeer onprettige gevolgen voor zowel samenleving als het natuurlijk milieu. De jachtopziener heeft mede uit hoofde van zijn functie, slechts oog voor het wild waarop volgens de wet gejaagd mag worden. Andere diersoorten krijgen geen aandacht, of worden zelfs sterk bestreden. Door deze werkwijze wordt het natuurlijk evenwicht ontworcht en naar het jachtwild verschoven. De jager neemt in dit systeem de plaats van het roofdier in. Onwettelijke jagers en de gedragingen van sommige jachtopzieners hebben uiteraard enorme afbreuk gedaan aan het toch al niet sympathiek bekendstaande jachtbedrijf. Met name het op wrede wijze bestrijden van roofdieren en het afschieten van huisdieren van de plaatselijke bevolking maakt van de jachtopziener meer een boeman, dan een natuurbeschermers. Het optreden van de jachtopzieners is veelal niet aangepast aan het stijgende aantal recreanten.

Er bestaat voor het vak jachtopziener geen volwaardige theoretische opleiding. De praktijkopleiding bestaat veelal uit een soort stage bij 'oude rotten' uit het vak. Een ernstig nadeel hiervan is dat de verwerpelijke, verouderde methoden aangeleerd worden. Voor de bosarbeider bestaat tegenwoordig zelfs een dagopleiding. Voor de bosbouw en landbouw zijn er lagere, middelbare en hogere opleidingen. Voor de verzorging en de bescherming van de zeer kwetsbare fauna echter, waarvan een deel dreigt te verdwijnen, ontbreekt er een opleiding. De fauna wordt thans overgelaten aan de tevoren beschreven jagers en jachtopzieners.

In de huidige situatie kan een niet deskundige van de ene op de andere dag jachtopziener worden. Sterker, redelijk denkende mensen maken zelfs weinig kans om jachtopziener te worden, omdat zij enerzijds niet voor een appel en een ei willen werken en zij anderzijds door vele jagers als te kritisch beschouwd worden. Voor een jachtopziener is er m.i. in de toekomst geen plaats meer, er zal een 'natuurbeschermers' voor in de plaats moeten komen, met een opleiding zoals voor een boswachter geëist wordt, n.l. op middelbaar niveau. Ik wil er uitdrukkelijk op wijzen dat een mindere opleiding m.i. onverantwoord is, gezien het grote belang van een goed beheer van het zeer complexe natuurlijk milieu.

H.J.Meulenbrugge

(ingezonden brief in het Deventer Dagblad van 13-10-1976).

WELBESPRAAKTE JAGERS GEVRAAGD!

Onder de omineuze titel "Natuurmonumenten, quo vadis?" werd in De Nederlandse Jager van 15 oktober melding gemaakt van de veranderde houding van het bestuur van Natuurmonumenten ten opzichte van de plezierjacht (in plaats van "ja, tenzij" wordt het nu "nee, tenzij"). Allerwege zien de jagers hun hobby in gevaar gebracht. Op 4 november werd door de Jagersvereniging dan ook een vergadering belegd, waarop de verontruste "natuurmonumenten-jagers" de koppen bij elkaar hebben gestoken. Er is een Commissie Belangenbehartiging ingesteld, die de jagersbelangen moet gaan bepleiten. Een dringend appèl werd gedaan op "welbespraakte jagers" om in grote getale de districtsvergaderingen van Natuurmonumenten te bevolken. Alsof in het verleden zich al niet meer dan genoeg Jagers genesteld hebben in districtsbesturen. In ieder geval weten de natuurbeschermers nu wat hen te wachten staat.

WAARGENOMEN

Op woensdag 10 november omstreeks 16.00 uur stopte een auto op een zandpad op de heide nabij Garderen. Een jager stapte uit; de auto reed met een omtrekkende beweging dwars door de heide om op deze wijze een signaleerd konijn te verschalken. Twee schoten weerklonken en het konijn ontkwam, gelukkig. Een kleine overwinning van het dier op mens en techniek.

A. N.

2. Dr. J.L. van Haaften (wildbioloog en jager)

- Stelling:** Jacht en natuurbescherming zijn verenigbaar; kunnen niet buiten elkaar
- Motivering:** Ieder terrein moet beheerd worden (d.w.z. er moet ingegrepen worden). Ingrep moet gericht zijn op behoud ecosysteem. Jacht is daarin middel.
- Ethiek:** Is moeilijk; persoonlijke zaak.
- Fouten:** In het verleden zijn fouten gemaakt (bejaging predatoren), die inmiddels ten dele zijn hersteld.
- Wensen:** Pleit voor dialoog tussen jagers en natuurbeschermers (jagers voorheen teveel in isolement).
- Doelstelling Jacht:** Behoud van het ecosysteem (dus niet streven naar optimale bezetting t.b.v. de oogst).

3. Ir. E.P.L. Hessels (adj. directeur N.M.)

- Doelstelling terreinbeheer:** Hierin is de visie in grote lijnen vastgelegd (V.R. 4 sept.): gericht op behoud aanwezige ecosysteem in onderlinge samenhang. Faunabeheer is hiervan deel. Gelet op doelstelling terreinbeheer is regulering alleen gewenst, als een bepaalde diersoort schade berokkent aan ecosysteem.
- Standpunt inzake jacht:** Sinds 4 sept. jl. is voorlopig standpunt: jacht niet toegestaan, tenzij.... Concrete gevolgen hiervan zijn nog niet duidelijk. Zullen wetenschappelijk onderzocht moeten worden. Dus: jacht alleen als nuttig en nodig (schade aan derden).

Situatie bij N.M.

- 6000 ha. wordt niet bejaagd door derden; afschot alleen door eigen personeel.
3000 ha. afschot door derden met direct toezicht
23000 ha. jacht door derden (globaal toezicht)
- Er zijn 176 jachthebbenden, die f 200.000,- aan jachtgeld betalen en zelf de bewaking door jachtopzieners betalen.

b. COMMENTAREN

1. Drs. H.E. v.d. Veen (wildbioloog)

- Stellingen:**
- Jacht moet beoordeeld worden op effecten
 - Moderne jager is "vreemdeling" in de natuur; moet zich als gast gedragen
 - Uitgangspunt moet zijn de status van het terrein. Bij verstoring van het evenwicht kan jacht toepasbaar zijn, als het een goed middel blijkt te zijn
 - Kleine predatoren (incl. nest-predatoren) moeten als een goede bondgenoot beschouwd worden bij het wildbeheer. Men moet dus de natuur zoveel mogelijk zelf laten regelen.
 - Weidelijkheid is aan herziening toe; is in strijd met het effect (dus geen vliegend of lopend wild schieten)
 - Jacht op trekwild maakt actie tegen vogeljacht in buitenland ongeloofwaardig
 - "Oogsten surplus" is twijfelachtig argument. Surplus heeft een functie! Selectie op gewei bij noodzakelijk afschot is te eenzijdig
 - Ook zonder jacht kan bezig zijn in de natuur. Schieten als sport hoort thuis op de schietbaan.

2. P. Tuyn (directeur Jachtmuseum)

- Acht oogsten van de overproductie vóór de grote natuurlijke sterfte in de winter plaats heeft, toegestaan.
- Jacht is wettelijk geregeld!
- Jacht en natuurbescherming zijn verenigbaar; in veel personen zijn ze verenigd!
- Aktief beheer eist mankracht, die nu door offers van jagers beschikbaar is.
- Waarschuwt voor ingrijpende beleidswijzigingen; er is nog te veel onbekend.

3. H.P. Gallacher (namens Kritisch Faunabeheer)

- Acht begrip "oogsten" verouderd; overschotten in de natuur hebben een functie.
- Jacht is toegestaan als het moreel en wetenschappelijk verantwoord is.

- . Morele kant: men mag het leven niet naar het leven staan. Alleen indien nodig mag spaarzaam ingegrepen worden.
- . Wetenschappelijke kant: te vaak wordt er gesteld: er is te veel, maar dat is geen duidelijke toetssteen.
- . Indien er gereguleerd moet worden, rijst de vraag: is jacht het aangewezen middel (ev. weglokken, verplaatsen van het wild).
- . Indien er gejaagd moet worden, rijst de vraag of dit dan effectief is, hetgeen niet altijd blijkt.
- . Indien er gejaagd moet worden, rijst de vraag of er schadelijke neveneffecten zijn (loodvergiftiging).

C. VRAGEN UIT DE ZAAL

Vragen:

- . Schuitemaker (voormalig directeur Directie Faunabeheer - Ministerie van Landbouw - jager) is van mening, dat de Jachtwet 1954 voldoende zekerheid biedt om evenwicht te herstellen. Zij is ontstaan om de toenmalige grote wildschade te voorkomen, waarbij natuurbehoud primair was. Bovendien rekening houden met schade aan burens.
- . Amator de Derde, jager)
 1. Zijn er aanwijzingen bij N.M. dat de jacht schadelijk was?
 2. Hoe denkt N.M. over schade, die ontstaat aan de natuur als het particuliere toezicht wegvalt?
- . Haffmans

Informeert naar de formele kant: is het standpunt van N.M. (jacht niet toegestaan, tenzij...) al aangenomen.

Antwoorden:

- . Gallacher:

In de Jachtwet is niet de morele kant aan de orde gesteld, terwijl dit wel zou moeten.' (Min. van Justitie doet dit wel). Veroordeelt jacht op snippen en ganzen.
- . Hessels

Doel van deze avond: beeldvorming over voorlopig standpunt van de verenigingsraad.

Vraag naar bewijzen van schade niet relevant. Het gaat om de doelstellingen: Gevarieerde gemeenschap bewaren resp. creëren. Surplus heeft functie in de natuur.

T.a.v. de jachtwet stelt hij, dat deze uitgaat van een dienende functie van de jacht t.a.v. natuurbescherming en landbouw. Daarnaast kan men de jacht haar creatieve functie niet ontfeggen.
- . Marion van Voorst

Het gaat er niet om of jacht al dan niet schade veroorzaakt, maar of jacht zinvol is, gelet op de doelstellingen van N.M.

Vraag:

- . Mevrouw Margot Gimbrère

Is bang voor polarisatie. Jacht is een van de beheersmaatregelen; daarom ook niet de taak van N.M. om een moreel oordeel uit te spreken.

Waarschuwt voor "sneeuwbaaleffect" waardoor gemeenten e.d. het voorbeeld van N.M. volgen.

Antwoord:

- . Hessels

Wijst polarisatie af. Hij is het niet eens met het standpunt, dat hier door de N.M. een "moreel" oordeel wordt uitgesproken. Als er gereguleerd moet worden komt de vraag: Hoe? Daarbij gelden financieel-economische én morele overwegingen.

Vraag:

- . Harry v.d. Steeg

Bepleit voorzichtigheid bij de jacht op grazers: zij bevorderen de differentiatie in een terrein en "lokken" meer predatoren.

Antwoord:

- . V.d. Veen

Verwijst naar publikatie van Westhoff.

Vraag:

- . Bosch van Rosenthal (jager)

Vraagt naar het "waarom" van het nieuwe standpunt van N.M.

Antwoord:

- . Hessels

Verwijst naar doelstellingennota N.M. Bevestigt dat er nog weinig bekend is. E.e.a. zal van geval tot geval beoordeeld worden. Daarbij zal men echter zeer zorgvuldig te werk moeten gaan, in het besef dat het milieu vaak in sterke mate ontregeld is en dat ook een surplus een functie kan hebben.

GLORIOUS HUNTING

'No man with a gun needs telling what the "Glorious Twelfth" is - that day in August when grouse-shooting starts.' Met deze zin begint de lokroep van het Schotse touristenbureau om de glorieuze dag mee te maken waarop de jacht op het Schotse sneeuwhoen wordt geopend. Twaalf pond voor een dag sneeuwhoentjes doodmaken. All-in.

Schotse jachtopzieners verschillen echter in niets van hun Nederlandse of Italiaanse collega's. Ze stellen dan ook alles in het werk om al dan niet vermeende concurrenten uit te schakelen. Het meest populaire middel is het uitleggen van vergiftigd vlees. Nu al is het aantal steenarenden, buizerden, boommarters en wilde katten dat hiervan het slachtoffer wordt verontrustend. Ook worden paalklemmen, gifreieren en afschot toegepast. Very Glorious.

JACHT IN NATUUR-RESERVATEN

De Workumerwaard, een natuurreserveaat van allure, is in beheer bij It Fryske Gea. Er wordt gejaagd vanuit betonnen putten. In de winter van 1974/75 was het terrein als volgt verpacht:

pachter	ha	pachtgeld
B.v. Kaïsbeek	20,75	f 1250,00
A.A. Kùhne	19,75	f 2250,00
Huisman	9,25	f 500,00
It Fryske Gea	37,50	f 1500,00
L.IJlstra	10,00	f 500,00
J.Schippers	9,00	f 500,00
G. Visser	6,75	f 500,00
	113,00	f 7000,00

STELLING

'De toepassing van het begrip "weidelijkheid" bij de plezierjacht, vergroot de kans op aanshot en verminkingen in hoge mate, en is dus in volstrekte tegenspraak met het uitgangspunt van de "sportjager" om snel en pijnloos te doden.' (Stelling bij het proefschrift 'Studies on cell-mediated immunity in the Rat' van W.W. Bakker, 1976).

Vraag:

v. Hogenholt

Stelt dat N.M. eerst onderzoek zou moeten doen. Attendeert op positie van schenkers van landgoederen met jachtbeding.

Opmerking Marion v. Voorst

Schenking met jachtbeding werpt smet op schenkers. Schenking is meestal gevolg van te hoge onderhoudskosten voor de oorspronkelijke eigenaar. Schenking (met jachtbeding) vanuit deze achtergrond aan N.M., die nergens de jacht in haar vaandel heeft, is een wonderlijke zaak.

Antwoord:

• Hessels

Verplichtingen zullen altijd worden nagekomen. Stelt dat destijds de jacht niet ter discussie stond. Inmiddels is er wel wat veranderd.

Vraag:

• Reichgelt (controleur Vogel/Natuurbeschermingswet)

Attendeert op randgevolgen van de jacht. Vraagt aandacht voor werkgroepen, die suggesties willen geven om samen met de jagers oplossingen te zoeken.

Antwoord:

• Knupker

Wordt graag overwogen. Constateert duidelijk uiteenlopende standpunten. Doelstelling N.M. blijft behoud ecosysteem.

Ziet deze avond als bijdrage voor uiteindelijke besluitvorming binnen N.M.

14.DAAGSE VOGEL- JAARKALENDER

Bekende Nederlandse vogelfotografen hebben 24 prachtige foto's bijeen gebracht die door de redactie van het Vogeljaar voorzien zijn van een instructieve tekst. De kalender kost f12,50 (incl. porto en verpakking) en is te bestellen bij mevrouw M. van Daalen, Leidseplein 7, Haarlem. Girorekening 3188830. Het batig saldo wordt beschikbaar gesteld ten behoeve van de verbreiding van de vogelbeschermingsgedachte.

GEVOEL

'Hoewel iedere Jager er de pest over in heeft als er een aangeschoten stuk wild kwijt raakt verhardt hij zijn gevoel ten opzichte van dat dier,' (Th.J. Veen, directeur van de KNJV, op een lezing voor biologiestudenten).

kraaien voor uilen

'Het afschieten van eksters en andere kraaiachtigen geschiedt nog steeds. Deze soorten zijn uitstekende woningbouwers voor uilen. Uit de literatuur blijkt dat eksters grotendeels van insecten leven en dat het roven van eieren en jongen beslist niet die omvang heeft dat de soort hiervoor door de mens vervolgd zou moeten worden. De voedselanalyses van de bosuil leren ons dat ekster, vlaamse gaai en zelfs zwarte kraai tot de regelmatige prooien van de bosuil behoren.

Het argument dat de kraaiachtigen geen natuurlijke vijanden meer zouden hebben wordt hierdoor dus beslist tegengesproken. Een volledige bescherming van alle corviden (kraaiachtigen) is dus zeer gewenst.

(F.J. Koning in het 'Verslag over de roofvogelstand in de Amsterdamse waterleidingduinen, 1975; De Pieper 15:65-68).

de konijntjes moord van den haag

In de duinen van Den Haag en Was-senaar wordt al sinds jaar en dag het konijn vervolgd. Het schade-lijke konijn. Ieder jaar weer wordt in het verslag van de Haag-se Duinwaterleiding een enorm ge-tal genoemd, zijnde het totaal aantal gedode konijnen. Telkens weer wordt vermeld dat schade on-dervonden werd en als voorbeeld noemt men het aanvreten van jonge aanplant. Nu lijkt dat erger dan het is want het gaat hier om bomen die veelal in het duin niet thuis-horen. Maar dat vermeldt het ver-slag nooit. In 1975 werden 9.592 en in 1974 12.002 konijnen gedood.

Bij de bestrijding (zo heet dat) is men nooit kieskeurig geweest wat betreft de middelen. Er wer-den drie methoden toegepast:
1 Het vangen met de klem (wie ooit een levend konijn met ver-

brijzelde pootjes heeft gezien vergeet dat nimmer). In de klemmen werden bovendien tallo-natuurlijke vijanden van het konijn gevangen zoals bunzing en hermelijn die dan door het waterleidingpersoneel moesten worden afgemaakt. Ook gebeurde het wel dat bunzing of herme-lijn hun beklemde pootjes door-beten en op de vlucht sloegen. Maar dat stond natuurlijk nooit in het jaarverslag van de Haag-se waterleidingmaatschappij. Klemmen zijn nu tot grote spijt van de gebruikers verboden.

- 2 de jacht met het geweer zowel overdag als 's nachts met een lamp de zgn. "lichtbak". Deze vindt het gehele jaar op grote schaal plaats en heeft grote verstoring in het duingebied tot gevolg.
- 3 Tenslotte een bestrijdingsvorm

die weinigen zullen kennen. Het uitgraven van de zgn. wentels. Een wentel is een korte, dood-lopende pijp waarin de jongen geboren en gezoogd worden tot ze zelfstandig zijn.

Het volgende geschiedt: het per-soneelslid maakt de wentel open, haalt de drie tot zes ko-nijntjes eruit, slaat ze dood (Precies, net als de zeehondjes in Canada) en snijdt de staart-jes af die hij inlevert ter ver-krijging van een premie.

Ook dit staat nooit in het jaar-verslag van de Duinwaterleiding.

De verantwoordelijke functionaris Ir. Otten verklaarde desgewenst niets te weten over de aantallen konijnen in het duingebied, laat staan de effectiviteit van de be-strijdingsakties. Men knoeit maar raak. Hoe lang nog?

merkwaardig natuur- beheer

door j.t. hendriksma

Langs de Friese IJsselmeerkust bij Makkum ligt een internationaal vermaard natuurgebied: de Makkumerwaard, door een geul opgedeeld in de Noord- en Zuidwaard. Het is een bank in de voormalige Zuiderzee, die na de verzoeting van het IJsselmeewater van een kale zandbank veranderde in een uitgestrekt rietveld dat, voor wat de Zuidwaard betreft, voor een deel is aangemaakt tot grasland.

Omdat het riet elk jaar wordt gesneden en afgevoerd en door het ontbreken van de getijden geen nieuwe slibafzetting meer plaats vindt, is de grond in de loop der jaren steeds meer verschraald. De kwaliteit van het riet liep achteruit en door de verarming van de bodem kregen orchideeën een kans om tot ontwikkeling te komen. De rietorchis en met name de gevlekte orchis komen hier veelvuldig voor. Planten met een hoogte van 50 cm zijn geen zeldzaamheid.

Het gebied, dat eigendom is van Domeinen, is in beheer bij de provinciale natuurbeschermingsvereniging "It Fryske Gea". De verkoop van het riet is elk jaar een aardige bron van inkomsten en het is logisch dat men na het teruglopen van de opbrengst heeft overwogen hoe men de rietgroei weer kon stimuleren. Men meent een regeneratie van het riet te kunnen bereiken door het gebied, na het snijden van het riet, onder water te pompen. Hoewel ik mijn twijfels heb over het resultaat, valt het allicht eens te proberen, mits men wel voor ogen houdt dat men een natuurgebied beheert en niet een rietwingebied.

Nadat het riet is gesneden vestigen zich zeer veel weidevogels in het nu nog kale terrein. Met name de stand van Kievit, grutto, tureluur en watersnip bereiken hier dan dichtheden die kunnen worden vergeleken met de allerbeste wei de vogelgebieden van ons land. Maar het zijn niet alleen de weidevogels die dit gebied ornithologisch zo interessant maken. De bruine kiekendief en ook een enkele keer de blauwe kiekendief zijn hier broedvogel.

En natuurlijk de roerdomp en waterral, maar ook porceleinhoen en kleinst waterhoen zijn hier elk met meerdere broedparen aanwezig. En dan uiteraard de verschillende karekieten en rietzangersoorten en naast de "normale" eendachtigen de pijlstaart en de krakeend. Men zou van een natuurbeschermingsorganisatie verwachten dat men, trots om dit gebied van de staat te mogen beheren, bij de uitvoering van de nodige werkzaamheden de uiterste zorg in acht zou nemen en er in elk geval in de broedtijd voor zou zorgen dat de rust hier niet wordt verstoord. Men zal zich mijn verbazing dan ook kunnen voorstellen toen ik in april 1973, in de broedtijd dus, een dragline in het terrein zag verschijnen, die dwars door het terrein een kade ging aanleggen. En toen in de laatste week van april de eieren van de weidevogels op uitkomen stonden en er misschien al jonge vogels waren, heeft men zelfs een aantal hektaren gefreesd, waarbij alle eieren en jonge vogels werden vernietigd. Het gedeelte binnen de kaden, dat niet was gefreesd, heeft men onder water gepompt, zodat de eieren die nog gespaard waren uit de nesten spoelden. Het is ongelooflijk, dat dit in een beschermd natuurgebied kon gebeuren. Ik heb bij het bestuur van It Fryske Gea tegen deze gang van zaken geprotesteerd, maar dat heeft niets geholpen. Integendeel, in 1974 werd een nog groter deel binnen een kade gebracht en weer heeft men halverwege mei de hele zaak onderwater gepompt, op een tijdstip dat vele vogels nog volop zaten te broeden.

Variërend met de hoogte van het terrein staat er dan 10 tot 40 cm water. Het is een triest gezicht wanneer een kraai, die een week tevoren nog wolken van vogels achter zich aan kreeg nog nauwelijks wordt lastig gevallen.

In 1975 was de gang van zaken identiek en in 1976 stond op 1 mei alles al weer flink onder water. Bovendien was er dit jaar weer een graafmachine bezig om nog een nieuw stuk van het natuurterrein in te polderen. Bovenstaande zaken zijn wel zeer in strijd met de regels welke voor een natuurgebied behoren te gelden. Wil men als experiment een deel van het terrein onder water zetten, dan behoort men dat ruim vóór of ruim na het broedseizoen te doen.

Maar het schijnt dat op de Makkumerwaard alles aan de rietteelt wordt opgeofferd, ook gezien het feit dat in 1976 het rietsnijden tot en met 20 april doorging. Dan zitten roerdomp en kiekendief al op de eieren! En dat, terwijl de natuurbeschermingsorganisaties er bij de gemeenten op aandringen om in de politieverordening een bepaling op te nemen waarbij het riet- en bermbranden na 15 maart verboden is.

Kan men bij het beheer van de Zuidwaard dus een heleboel vraagtekens zetten, er gebeuren in dit beschermde en bewaakte natuurgebied meer dingen waarover een natuurbeschermmer zich moet verbazen. In 1974 begon de opzichter met behulp van twee helpers rond een vijver in het terrein een installatie van kippegaas te bouwen die men

het beste kan vergelijken met een eendenkooi in het klein (zo'n 500 m²) en welke kenmerkend bedoeld was om er waterwild mee te vangen. Tegelijkertijd werden her en der in het terrein in totaal een honderd meter net uitgezet met daaraan gekoppeld een tiental palingfuike, ook met de bedoeling om hier vogels in te vangen. Dit gebeurde in juni, toen er veel jonge vogels in het terrein waren. Het is niet bekend wat er allemaal is gevangen, maar wel zijn er zeldzame soorten gevangen zoals het kleinst waterhoen met

kuikens. Deze vogels zijn echter weer losgelaten. Maar er zijn ook veel jonge vogels in de fuien verdronken of vertrapt door de oude vogels, die in hun angst vreselijk te keer gingen. Vijf dode vogels per fuik was geen uitzondering. Na een klacht mijnerzijds heeft de rentmeester van It Fryske Gea onmiddellijk een eind aan deze praktijken gemaakt. Een proces-verbaal wegens deze schandelijke overtreding van de Vogelwet hing toen trouwens al in de lucht en zo iets zou natuurlijk een geweldige blamage voor een natuurbe-

schermingsorganisatie zijn geweest. In dat zelfde jaar, in de herfst, hebben de helpers van de opzichter geregeld geprobeerd met een staltnet van ongeveer 20 meter lang waterwild te vangen.

In 1975 kon men in het terrein geregeld hulzen van 5 mm vuurbuikpatronen vinden; zoals bekend is de vuurbuik een geliefd wapen van de stroper. Na enig zoeken vonden we notabene in een opslagloods van It Fryske Gea in dit terrein een nog vol pak van deze patronen en tot onze grenzeloze verbazing ook een hele voorraad lijmprikken, van het type dat wel wordt gebruikt om putters op distels te vangen.

Binnendijks ligt tegenover de Makkumerwaard de Buisman's kooi, een eendenkooi die door wijlen Hein Buisman is gelegateerd aan It Fryske Gea. Deze kooi is naar de wens van de schenker niet meer in bedrijf. In 1975 heeft zich een roekenkolonie in het kooibos gevestigd. Het is bekend dat de roek een nuttige vogel is, met name in een weidelandschap.

Recente publikaties vermelden dat in ons land het aantal broedparen van de roek sinds 1944 met 80 % is achteruitgegaan, een reden te meer voor een natuurbeschermingsorganisatie om verhoogd te zijn over deze nieuwe vestiging. Maar reeds spoedig kwamen er verzoeken van jagers uit omringende velden om de roeken af te mogen schieten. Zoals bekend kunnen de meeste jagers geen roek van een zwarte kraai onderscheiden. Op 12 april 1975 zijn wij de kolonie in de kool gaan inspecteren. Er waren toen zo'n 25 nesten, gedeeltelijk in aanbouw. Tot onze grote verbazing had de opzichter van It Fryske Gea twee dode zwarte kraaien in de nestbomen van de kolonie gehangen duidelijk met het doel om de roeken te verjagen.

Ik heb sinds 1973 in rapporten en brieven aan It Fryske Gea tegen het, in mijn ogen, onjuiste beheer geprotesteerd en in juni 1975 in een brief de voorzitter H.F. de Boer persoonlijk over de gang van zaken ingelicht. Ik heb niet eens antwoord op deze brief ontvangen. Het is onbegrijpelijk dat het bestuur van It Fryske Gea, dat indertijd met betrekking tot de vestiging van de nieuwe centrale aan het Bergumermeer zulk voortreffelijk werk heeft verricht en ook nu weer inzake de inpoldering van de buitendijkse gebieden in Ferwerderadeel zo'n lofwaardig standpunt inneemt, het bij het beheer van de Makkumerwaard zo lelijk laat zitten.

& u

Als uitgave van een kritische stichting heeft argus de taak waakzaam te zijn. Onze legendarische naamgenoot mag dan verschalkt zijn door goddelijk ingrijpen, op een dergelijke deus ex machina hoeft men thans niet te rekenen. Argus waakt, en goed. Maar om des te beter te kunnen waken, zoeken wij de hulp van onze lezers.

Komt U wanbeheer tegen, laat het ons weten. Een brief is weinig moeite en kan belangrijk zijn, Daarnaast zijn we bijzonder geïnteresseerd in fotomateriaal dat verband houdt met faunabeheer en beheerde fauna. Ook andere illustraties, anecdotes, citaten en dergelijke zullen onze onverdeelde aandacht krijgen. Alvast bedankt!

verkoop

De Meerkoet
uitgave vogelwerkgroep Noord-
hollands noorderkwartier
prijs f 14,95 verzendkosten
f 1,20

Poster Stichting Kritisch
Faunabeheer
prijs f 4,00 p.st., verzend-
kosten f 2,00

Stickers Stichting Kritisch
Faunabeheer (groot, 4 ver-
schillende teksten)
prijs f 4,00 per vier stuks
verzendkosten f 0,45

Stickers Stichting Kritisch
Faunabeheer (klein, 8 stuks)
prijs f 1,50 per set
verzendkosten f 0,45

Bestellingen via de penning-
meester Stichting Kritisch
Faunabeheer, postgiro 3522188
te 's Gravenhage.

Nota Stichting Kritisch
Faunabeheer op het voor-
stel tot wijziging van
de jachtwet
prijs f 1,50
verzendkosten f 1,20

archief

Het archief van de Stichting
Kritisch Faunabeheer is ge-
vestigd te Schoorl. Materiaal
voor het archief dient gezon-
den te worden naar de heer
J. Kattens, archivaris S.K.F.
Boksdoornplantsoen 9, Schoorl.

de goudplevier

Dit is dan de goudplevier. Bekijk hem maar eens goed. Zou u zo'n prachtige vogel willen doodknijpen? Deedschieten dan misschien? Toch gebeurt het nog steeds. Goudplevieren zijn trekvogels die de vochtige vlakten, berghellingen en plateaus van Noord Europa en Azië bewonen en ons land in herfst en winter passeren of als domicilie kiezen. Er zijn twee vormen. De noordelijke die hier afgebeeld staat en de zuidelijke die ooit ons land bevolkte. Er bestaat ook nog een zg. Kleine Goudplevier, die ook verschillende vormen kent waarvan er een bijna uitstierf door de jacht. Laat dat "onze" goudplevieren niet gebeuren.